

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra církevních dějin a dějin křesťanského umění

Teologické nauky

**Odraz persekuce mužských řeholních řádů
po roce 1950 v životních osudech
fr. Františka Sancta Rotta**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: PhDr. Jitka Jonová, ThD.

Olomouc 2014

František Boček

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a použil jsem při tom jen uvedené prameny a literaturu.

V Olomouci dne 28. dubna 2014.

SHRNUTÍ

V práci je stručně popsán vznik řádu Milosrdných bratří a jeho příchod do České republiky. Pouze v náznacích je uvedena historie jednotlivých konventů od vzniku přes některé zajímavosti po současný stav.

Hlavní pozornost je věnována osobě fr. Františka Sancta Rotta. V textu je popsán jeho vstup do řádu Milosrdných bratří, těžká léta nacistické okupace a důraz je kladen na období od padesátých do osmdesátých let, kdy byl převorem kláštera v Letovicích.

Klíčová slova: Sanctus Rott, Milosrdní bratři, hospitalita, konvent, nemocnice, komunistická totalita.

ABSTRACT

The final work briefly describes the establishment of the Order of Merciful Brothers and their coming to the Czech Republic. There is shortly introduced history of particular convents – their foundation, some interesting facts and their present state.

The main attention is devoted to fr. František Sanctus Rott. There is described his entry into the Order of Merciful Brothers, tough years of Nazi occupation and the main emphasis is put on the period from 1950s to 1980s, the time when he was a prior of the convent in Letovice.

Key words: Sanctus Rott, Merciful Brothers, hospitality, convent, hospital, communist totality

OBSAH

ÚVOD.....	4
1. HISTORIE A VZNIK ŘÁDU	7
2. PŘÍCHOD MILOSRDNÝCH BRATŘÍ DO NAŠÍ VLASTI	9
3. KONVENTY ČESKO-MORAVSKÉ PROVINCIE.....	11
Valtický konvent sv. Augustina.....	11
Pražský konvent sv. Šimona a Judy.....	12
Konvent Narození P. Marie Nové Město nad Metují	13
Prostějovský konvent sv. Jana Nepomuckého	13
Konvent Nejsvětější Trojice v Kuksu.....	14
Brněnský konvent sv. Leopolda.....	14
Letovický konvent sv. Václava.....	15
Vizovický konvent Panny Marie, matky dobré rady	16
4. ŽIVOT FR. FRANTIŠKA SANCTA ROTTA	18
Mládí.....	18
Vstup do řádu.....	19
Rozpuštění řádu nacisty	20
Ustanovení za převora v Letovicích	23
Zestátnění nemocnice.	25
Klášter v 50. letech.	26
Klášter v 60. letech.	28
Odlévání a svěcení nových zvonů	33
Klášter v 70. letech.	39
Zlaté jubileum a poslední léta.....	41
5. ZÁVĚR	43
Literatura:.....	45
Prameny:	45
Přílohy.....	47

ÚVOD

Žádný z nás na této zemi nepochopíme Boží cesty a důvody zkoušek, které na nás doléhají. Stejně tak nikdo nedokáže přesně popsat život druhého člověka, byť jej mohl poznávat mnoho let téměř každodenním setkáváním a dlouhými zajímavými rozhovory. Vždy hluboko v srdci zůstanou nezodpovězené otázky a někde ve vzduchu nevyřčené odpovědi na ně.

Cílem práce nebylo stavět pomník oblíbenému člověku, ale na jeho životě poukázat na nelehkost bytí, kdy člověk sice není vystaven těžkému útlaku, tak jak to zažívali kněží a řeholníci uvěznění pro svoje přesvědčení, ale je pod soustavným, někdy malým, jindy větším tlakem, který ale působí stále. Celou dobu, kdy byl převorem v klášteře Milosrdných bratří v Letovicích, vedl někdy skrytý, jindy otevřený, boj s vedením nemocnice o uhájení práva bratří zůstat v nemocnici. Přestál několik pokusů o vystěhování z nemocnice i postupné rušení klausury.

Jako hlavní prostředky ke zmapování událostí života fr. Sancta Rotta jsem používal Kroniku konventu Milosrdných bratří v Letovicích, osobní složky bratří uložené v archivu letovického konventu a rozhovory, jak s členy řádu, tak s ministranty a příznivci řádu z Letovic a okolí. Vzhledem k tomu, že se mnohdy jednalo o velmi bolavé události, většina dalších dotázaných odmítla vydat povolení ke zveřejnění svých výpovědí na citlivá témata. Byl jsem tedy nucen ve větší míře používat zápisů z kroniky konventu. Abych se vyhnul nepříjemným situacím, omezil jsem osobní rozhovory pouze na dokreslení nezávadných situací, kterými jsou různé opravy, až po největší událost, a tou bezpochyby bylo odlévání zvonů v klášterní stodole.

V pramenech jsou občas mezery a tato prázdná místa mluví zpravidla o těžkých dobách pro pisatele. Z důvodů bezpečnosti bratří byly některé informace zaznamenávány mimo kroniku a zpětně pak do kroniky dopisovány. Některá místa se však již dopsat nepodařilo. Zčásti proto, že pamětníci již zemřeli a také proto, že při stěhování archivu se mnohé zápisky ztratily.

Děkuji vedoucí bakalářské práce PhDr. Jitce Jonové, ThD. za její odborné vedení a za trpělivost, s jakou přistupovala k mým textům. Děkuji také provinciálu řádu fr. Martinovi Mackovi za umožnění nahlédnutí do všech materiálů, o které jsem požádal a také děkuji bratřím, které jsem překvapoval otázkami, kdykoli jsem některého potkal. Jmenovitě bych rád poděkoval P. Stanislavovi Fialovi in memoriam¹, P. Adalbertu Málkovi a fr. Janu Nepomuku Skačanovi. Bez jejich pomoci by tato práce vznikala mnohem obtížněji.

¹ Milosrdný bratr, převor letovického konventu, P. Stanislav Jiří Fiala, sac., OH zemřel v sobotu 2. března 2013.

1. HISTORIE A VZNIK ŘÁDU

Zakladatelem hospitálského řádu, který v české republice známe pod názvem řád Milosrdných bratří, je sv. Jan z Boha, vlastním jménem Juan Ciudad. Narodil se v roce 1495 v portugalském městečku Montemor o Novo, asi sto kilometrů jihovýchodně od Lisabonu. Jako osmiletý opustil bez vědomí rodičů rodný dům a s potulným knězem, který mu vyprávěl o velkolepých náboženských slavnostech v Madridu, odešel do Španělska. Dlouhou cestou vysílený chlapec zůstal ve městě Oropeze², kde jej bohatý chovatel dobytka přijal za pasterce. Zde se naučil číst, psát a počítat.

Později vstoupil do vojska, které španělský král Karel V. sbíral na pomoc svému bratru Ferdinandu I. proti Turkům. S vojskem se dostal roku 1529 až k Vídni. Než však dorazil na bojiště, byl uzavřen mír. Vracel se tedy zpět do Španělska a to přes Bavorsko, Porýní a Belgii, dále lodí do Španělského přístavu La Coruña. Přes celé Španělsko pak cestoval na jih, protože se rozhodl jít pracovat na posílení křesťanství mezi muslimy do Afriky. Zpovědník mu to však zakázal a doporučil mu, aby pracoval pro slávu Boží ve Španělsku. Jan, zvyklý poslouchat, zřídil si potulný krámk se zbožnými knihami a svatými obrazy. Na svých cestách doputoval do Granady. Zde zaslechl kázání Jana z Avily, který kázal o neštěstí hříchu. Kazatelova slova ho tak mocně zasáhla, že začal hlasitě plakat a prosit o smilování. Lidé si mysleli, že se zbláznil a dali ho zavřít do blázince, kde byl ošetřovateli týrán. Tam ho navštívil Jan z Avily a uklidnil ho. Několik měsíců Jan z Boha v ústavu pomáhal a zde se zrodila myšlenka zřídit si svůj ústav, kde by s láskou pečoval o nemocné. Po propuštění z ústavu se živil jako prodejce dřeva na topení.

8. listopadu 1537 zpozoroval na jednom domě v Granadě nápis, že dům je volný k pronájmu. Ihned šel a pronajal si jej. V domě zřídil svůj první ústav. Do svého hospitálu přijímal nemocné jakéhokoliv vyznání a národnosti. Brzy se k němu přidali první pomocníci. Jan z Boha nezamýšlel založit řád ošetřovatelů, tato myšlenka vznikla

² Srov. BOGAR, Benedikt. *Milosrdní bratři*. Praha: Milosrdní bratři, 1934, s. 342, str. 15.

až po jeho smrti. Zemřel 8. března 1550. Díky městu Granada, které si vážilo činnosti, kterou vykonával pro nemocné a duševně choré, byl mu vystrojen královský pohřeb.

Po Janově smrti nejdříve vzniklo Bratrstvo Jana z Boha, které si získalo obdiv za svoji pomoc nemocným a zvláště za pomoc raněným ve válkách, které se prohnaly nejen granadským krajem.³ Bratrstvo bylo nejprve papežem Piem V. schváleno⁴ a následně papežem Sixtem V. povýšeno na řád.⁵

Bratři skládají tři podstatné sliby a to slib dobrovolné chudoby, čistoty a poslušnosti představenému. K těmto třem slibům přidávají slib stálého ošetřování nemocných – hospitality.

V této době jsou již nemocnice Hospitálského řádu Jana z Boha⁶ - Milosrdných bratří zřizovány ve všech zemích pod vlivem Španělského trůnu. Řád se šířil nejen po Evropě, ale i v nově objevených krajích Střední a Jižní Ameriky. Kláštery Milosrdných bratří se objevují v Asii, na Filipínách, v Indii a na východě Afriky. „*V současné době je řád rozšířen ve všech světadílech s tisíci čtyřmi sty bratry a s třiceti pěti až čtyřiceti tisíci spolupracovníky. Vedení řádu je v Římě v čele s generálním převorem a jeho šesti rádcí.*“⁷ Již probíhají přípravy na založení prvního konventu v Číně.

³ Členové Bratrstva Jana z Boha Petr Solarius a Šebestian Arias se zúčastnili 7. října 1571 námořní bitvy u Lepanta. Za pomoc raněným a statečnost se sám velitel křesťanské armády Don Juan d' Austria přimlouval u papeže Pia V., aby povýšil Bratrstvo Jana z Boha na řád.

⁴ 1. ledna 1572 bulou „*Licet ex debito.*“

⁵ 1. října 1586 bulou „*Etsi pro debito.*“

⁶ Jan z Boha byl blahověčen až v roce 1630 a svatořečen v roce 1690.

⁷ Srov. PODSEDNÍK, Hubert. *Milosrdní bratři Valtice – Feldsberg*. Brno: Milosrdní bratři, 2005, s. 106, str. 18.

2. PŘÍCHOD MILOSRDNÝCH BRATŘÍ DO NAŠÍ VLASTI

První zmínky o činnosti Milosrdných bratří na území dnešní České republiky jsou spjaty s konventem Valtickým. Založil jej Karel I., hrabě z Liechtenštejna a to již v roce 1605.⁸ Kdy Milosrdným bratřím, kteří přišli z Říma, předal zastaralý špitál s kaplí svaté Barbory, ve kterém bylo jen šest lůžek pro nemocné s velmi špatným vybavením.⁹ Postupem času a téměř nadlidským úsilím, se bratřím podařilo postavit konvent. Vybudovali také nový špitál na mnohem vyšší úrovni. Pro tyto špitály se vžil český název nemocnice.¹⁰ Později zbudovali i kostel sv. Augustina, který byl posvěcen roku 1671. Patřil do tehdejší rakouské provincie. Valtický konvent se stal mateřským domem téměř třiceti konventů v severovýchodní části Rakouska - Uherska¹¹. První pokusy o zřízení české provincie byly už v roce 1856, kdy se od původní rakouské provincie oddělily konventy uherské, které založily provincii uherskou. Po rozdělení dostala bývalá rakouská provincie název Provincie rakousko – česká. V této provincii více než polovina konventů ležela v českých zemích a až sedmdesát procent tvořili čeští řádoví bratři.¹² Nebylo tedy divu, že po vzniku nové Československé republiky započaly snahy o zřízení samostatné české provincie řádu Milosrdných bratří. Československá provincie vznikla v roce 1919 a zahrnovala konventy, které patřily do tehdejšího Československa. Spor se vedl o konvent Valtický. Jelikož nebyly přesně vymezeny hranice mezi Rakouskem a Československem, nebylo dlouho jasné, ke které zemi město Valtice s konventem připadnou. „*Teprve 31. července 1920 bylo státními orgány rozhodnuto, že město Valtice s okolím i konventem budou připojeny k Československé*

⁸ V této době byl Valtický konvent prvním konventem Milosrdných bratří severně od Alp a prvním konventem ve střední Evropě.

⁹ Srov. PODSEDNÍK, Hubert. Milosrdní bratři Valtice – Feldsberg, s. 23.

¹⁰ Srov. GRUNDA, Blahomil; ŠEVČÍKOVÁ, Jitka. *Ranhojiči, lékaři a porodní báby Blanenska, Kunštátska a Boskovicka*. Blansko: Nemocnice Blansko, 2012, s. 112, 16 barevných příloh. ISBN 978-260-0884-2, str. 14.

¹¹ Např. vídeňský konvent byl založen roku 1614, bratislavský v roce 1669 a budapešťský až v roce 1816.

¹² Srov. BOGAR, Benedikt. *Milosrdní bratři*, s. 116.

*republice.*¹³ Valtický konvent připadl tedy k československé provincii. V roce 1938 se tři slovenské konventy¹⁴ osamostatnily a založily Generální delegaturu.¹⁵ Zmenšená provincie se začala nazývat Provincie česko - moravská a tvořilo ji osm konventů.¹⁶ V současnosti je i Provincie česko - moravská delegaturou Provincie rakouské.

¹³ Srov. PODSEDNÍK, Hubert. Milosrdní bratři Valtice – Feldsberg, s. 43.

¹⁴ Konvent Spišské podhradí založen 1650, konvent Bratislava založen 1669 a konvent Uherská skalice založen 1796.

¹⁵ Částečná autonomie, nemá vlastního provinciála.

¹⁶ Valtice, Praha, Nové město nad Metují, Prostějov, Kuks nad Labem, Brno, Letovice a Vizovice.

Viz přílohy 1 – 8. Fotografie z 30. – 40. let 20. století.

3. KONVENTY ČESKO-MORAVSKÉ PROVINCE

Valtický konvent sv. Augustina

První konvent, který vznikl na území pozdější Česko - moravské provincie byl konvent ve Valticích. Původně chudý špitál, kde bratři nemohli vyvinout úspěšnou činnost, protože neměli ani pro sebe ubytování a bydleli v soukromých bytech, se zásahem knížete Eusebia a jeho manželky Jany Beatrix, rozené Ditrichštejnové, změnil na rozlehlý konvent a hospitál, který odpovídal nejnovějším požadavkům. Tento konvent byl po devět let také sídlem noviciátu řádu. V letech 1890 až 1894 kníže Jan z Liechtenštejna nechal vlastním nákladem nemocnici přestavět a zřídit zde výkrovní kapli¹⁷ a pitevní sál. Těžká krize postihla konvent v období vzniku nové Československé republiky. Bratři české národnosti, kteří obývali konvent ležící blízko nevyjasněné hranice mezi Rakouskem a Československou republikou, byli vystaveni osočování a ústrky ze strany německy mluvících občanů pohraničí. Úlevu přineslo až definitivní přiřazení konventu a města Valtic k nově vzniklé republice. Toto přiřazení vyjasnilo postavení konventu, ale těžce zasáhlo financování. Konvent ztratil zázemí rakouské a oblast sbírek byla omezena na několik okresů jižní Moravy. Toto se bratřím podařilo překonat tím, že po velkém úsilí bylo Valtické nemocnici Milosrdných bratří přiznáno právo veřejnosti. Znamenalo to, že za pobyt každého nemocného v nemocnici platil stát bratřím poplatek. V roce 1938 se konvent ležící v blízkosti Rakouských hranic stal několikrát terčem útoků fanatických nacistů, a proto tehdejší převor požádal rakouské spolubratry ve Vídni o převzetí správy konventu. Bratři české národnosti odešli z důvodu bezpečnosti do konventů ve vnitrozemí. Už 8. října 1938 zabralo pohraničí německé vojsko a v konventu si zřídilo nemocnici. 21. dubna 1945 osvobodila ruská armáda Valtice. Ihned po osvobození převzali Milosrdní bratři správu nad konventem a nemocnicí a zahájili opravy. Po roce 1949 zasáhl konvent valtický osud všech konventů a nemocnic řádu Milosrdných bratří v celém Československu a byl zestátněn.

¹⁷ Výkrovní kaple je místo, kde se prováděly pohřební obřady bez mše svaté.

Současným vlastníkem převážné části nemovitostí valtické nemocnice je Jihomoravský kraj, některé nemovitosti patří Nemocnici Valtice, spol. s r.o. Provozovatelem nemocnice je od roku 1996 Nemocnice Valtice, spol. s r.o.¹⁸

Pražský konvent sv. Šimona a Judy

První zmínky o hospitální činnosti jsou z roku 1320, kdy tehdejší hospic požehnal první český arcibiskup Arnošt z Pardubic. Po bitvě na Bílé hoře roku 1620 císař Ferdinand II. Habsburský svěřil hospic řádu Milosrdných bratří. Budova, kterou Milosrdní bratři dostali, se skládala za dvou kostelů, které byly spojeny v jeden. V jedné části se konaly bohoslužby pro německé kalvinisty a druhou využívali Čeští bratři, kteří se tam přestěhovali 14. června 1620 z Betlema.¹⁹ Z německé části vybudovali bratři nemocnici a část, kterou užívali Čeští bratři, přeměnili na chrám. Velká nouze dolehla na ústav v roce 1811, kdy bída znemožňovala pomoc nemocným. Dokonce se uvažovalo o zavření nemocnice. Velkou zásluhu na tom, že k zavření nedošlo, měla tehdejší vlastenecká šlechta a velkomyslní pražští občané. Dokonce několik pražských divadelních spolků pořádalo „*slavnosti ve prospěch nemocnice*“.²⁰ V roce 1917 byly pro válečné účely zabaveny všechny zvony pražského konventu až na umíráček. Cínové píšťaly varhan měly být zabaveny také, ale tehdejší převor přesvědčil úřady, že na varhany hrál skladatel rakouské hymny Joseph Haydn. Hostem konventu byl za svého pobytu v Praze i Wolfgang Amadeus Mozart.

Velký ohlas měla v roce 1847 první operace v Rakousku pod éterovou narkózou, kterou provedl fr. Celestin Opitz.²¹

V současnosti je bývalá řádová nemocnice státní a Milosrdným bratřím patří pouze kostel, který je přeměněn na koncertní síň.

¹⁸ Srov. PODSEDNÍK, Hubert. *Milosrdní bratři Valtice – Feldsberg*, s. 49.

¹⁹ Srov. BOGAR, Benedikt. *Milosrdní bratři*, s. 178.

²⁰ Srov. BOGAR, Benedikt. *Milosrdní bratři*, s. 199 – 200.

²¹ Fr. Celestin Opitz chirurg a řádový bratr, nar. 25. února 1810 v Heřmánkovicích a zemřel 7. prosince 1866 ve Vídni.

Konvent Narození P. Marie Nové Město nad Metují

Jakub hrabě z Leslie, který vlastnil rozsáhlé pozemky v městečku, chtěl v roce 1692 přeměnit chudobinec s kaplí sv. Máří Magdaleny v nemocnici, a proto v tomto roce založil nadaci pro konvent Milosrdných bratří a nemocnici s 10 lůžky. V roce 1696 přišli z Vídeňského konventu první tři bratři a začali s budováním nemocnice. Až v roce 1769 byl vybudován kostel. V roce 1866 se v blízkosti Nového města odehrála jedna z bitev prusko - rakouské války. Vítězní prušští vojáci „*co v chrámě ještě nebylo zničeno, to rozbili nebo vzali, zvláště cínové píšťaly varhan.*“²² Po válce nastal opět rozkvět konventu. Koncem 19. století řádový kněz P. Martinián Novotný založil bohatý a krásný herbář, na který se přijížděli dívat odborníci z širokého okolí.

Konvent byl opuštěn v roce 1951.

Prostějovský konvent sv. Jana Nepomuckého

Podnět k založení konventu dala nemoc mladičkého knížete Jana Nepomuka z Liechtensteina. Matka mladého knížete Marie Anna, když už si lékaři nevěděli rady s nemocí jejího jediného syna, slíbila tehdejšímu převorovi konventu Milosrdných bratří ve Valticích 4000 rýnských zlatých „*na zbudování nového kláštera řádu sv. Jana z Boha na Moravě.*“²³ Za vhodné místo na vybudování konventu s nemocnicí byl vybrán Prostějov. Patrně proto, že knížecí rodina měla blízko něho rozsáhlé panství plumlovské, které dostalo příkaz, „*přispívati k výstavbě konventu.*“²⁴ I tento klášter byl za válek Rakousko – pruských poničen, ale díky uměnilovným převorům, po opravě „*stál chrám prostějovský v plnosti své nádhery a překonával všechny svatyně řádu Milosrdných bratří*“²⁵ v germánské provincii.²⁶

²² Srov. BOGAR, Benedikt. *Milosrdní bratři*, s. 247.

²³ Tamtéž, s. 252.

²⁴ Srov. Tamtéž, s. 254.

²⁵ Srov. Tamtéž, s. 256.

²⁶ Zápis je z roku 1770 a v této době patřily rakouské konventy pod provincii germánskou, až později přejmenovanou na rakouskou.

25. a 26. dubna 1917 došlo v Prostějově k demonstraci, která přešla v násilnosti. O úctě k řádu svědčí zápis v kronice: „*Dav vzrostl na několik tisíc osob. [.....] vytloukl v budově c. k. okresního hejtmánství všechna okna a pak táhl do města. Když se blížil ke konventu, byl dán povel: Kláštera šetřit!*“²⁷ Milosrdní bratři měli později plné ruce práce, poněvadž následně začali do davu střílet vojáci.

V současnosti patří konvent řádu a je prázdný.

Konvent Nejsvětější Trojice v Kuksu

Když 30. března 1738 zemřel hrabě František Antonín Špork, našly se v jeho pozůstalosti dvě nadační listiny, které prozrazovaly záměr hraběte zřídit hospital pro sto chudých a nezuživých mužů. Po soudních sporech, kterými jedna příbuzná hraběte chtěla zabránit vybudování nemocnice, s pomocí dcery hraběte Šporka, která naopak chtěla zachovat odkaz svého otce, mohli první bratři přijít do Kuksu a začít se starat o ústav. V roce 1866 za prusko - rakouské války byl kukský konvent téměř ve středu bojiště. Rakouští vojáci se opevnili v klášterní zvonici a nedaleko kláštera vybudovali zákopy s děly. Pruští vojáci, kteří přitáhli ke Kuksu, spustili palbu na klášter a zle jej poničili. Po válce byl konvent od obou válčících stran odškodněn za obětavou pomoc zraněným vojákům.

Konvent byl ještě před druhou světovou válkou opuštěn.

Brněnský konvent sv. Leopolda

Zakladatelem konventu brněnského je Leopold hrabě z Dietrichšteina, který byl majitelem několika panství na Moravě.²⁸ Zakoupil na tehdejší Václavské ulici, dnes Vídeňské, usedlost a 15. listopadu 1747 zřídil nadaci 4.000 zlatých na čtyři lůžka. Daroval dům Milosrdným bratřím a ti ihned začali s přípravou stavby důstojného

²⁷ Srov. BOGAR, Benedikt. *Milosrdní bratři*, s. 263.

²⁸ Spřízněnost rodů Dietrichštejnů a a Liechtštejnů vysvětluje vznik konventu valtického, novoměstského, prostějovského a brněnského.

konventu.²⁹ Za vzor brněnské nemocnici byla nemocnice pražská. V letech 1754 – 1757 se bratři věnovali hlavně vnitřnímu zařizování konventu. V roce 1777 byl vysvěcen chrám.³⁰ V době, kdy Napoleon přitáhl na Moravu a obsadil Brno, jeho vojsko obsadilo konvent a „*nešetřilo jeho místností a nemírnilo se v požadavcích.*“³¹ Po bitvě u Slavkova byl konvent přeplněn raněnými. Za zmínku stojí, že 6. ledna 1929, byla na průčelí konventu odhalena pamětní deska národnímu buditeli, P. Josefu Dobrovskému, který v roce 1829 v konventu zemřel.

V současnosti je konvent i nemocnice v držení Milosrdných bratří, kteří ji pronajímají městu Brnu a tak je zachován řád městské nemocnice. V nemocnici je zřízen baby-box a neprovádí se zde potraty.

Letovický konvent sv. Václava

„*Jedeme-li drahou z Brna do České Třebové, s radostí spočívá oko naše na čistých vesničkách a městech, ale nejvíce se pokochá pohledem na městys Letovice*³², *jemuž vévodí dva pahorky s význačnými stavbami: vyšší a sráznější je korunován starobylým zámekem, nižší a pozvolnější kostelem a klášterem Milosrdných bratří.*“³³ Majitel letovického panství Jindřich Kajetán, svobodný pán z Blümegen, vysoký úředník Královské komory a nejvyšší zemský komoří Markrabství Moravského, rozhodl zřídit na svých pozemcích nemocnici Milosrdných bratří, „*jejichž blahodárné působení v nemocnicích již znal nejen z Vídně a Valtic, ale i právě z budované nemocnice a konventu Milosrdných bratří v Brně*“.³⁴ Po projednání podmínek s provinciálem řádu a s olomouckým biskupem Ferdinandem Julíusem Troyerem,³⁵ poslal zakladatel prosbu k císařovně Marii Terezii, která 6. 12. 1749 prosbě vyhověla a záměr zřízení nemocnice

²⁹ Srov. BOGAR, Benedikt. *Milosrdní bratři*, s. 274.

³⁰ Srov. Tamtéž, s. 276.

³¹ Srov. Tamtéž, s. 278.

³² V roce 1936 byl městys Letovice povýšen na město.

³³ Srov. BOGAR, Benedikt. *Milosrdní bratři*, s. 283.

³⁴ Srov. PODSEDNÍK, Hubert a kolektiv. *250 let Milosrdných bratří v Letovicích*, Letovice: Konvent Milosrdných bratří, 2001, s. 94, str. 21.

³⁵ Nyní patří město pod biskupství brněnské, které bylo zřízeno až roku 1777.

schválila s několika připomínkami.³⁶ Dílo dostal za úkol vybudovat zkušený bratr Longinus Traub, který se na příkaz provinciála 20. ledna 1750 vydal na cestu do Letovic. Po příchodu do Letovic, si prohlédl místo pro konvent a začal zpracovávat výkres průčelí a půdorysu budovy. Velkou starostí bylo zajištění vody pro stavební práce a pro pozdější konvent. Nechal tedy v místě budoucí kvadratury hloubit studnu. V hloubce jednoho sáhu³⁷ narazili dělníci na skálu. S obtížemi se podařilo do konce roku 1750 prokopat do hloubky 15 sáhů³⁸, kdy se objevila voda.³⁹ Potíže s vodou vyřešil až bratr zakladatele, který zdědil letovické panství a v roce 1801 nechal napojit klášter na zámecký vodovod. Pro konvent to byl vzácný dar, protože studna byla často mimo provoz. Za napoleonských válek byla nemocnice často přeplněna raněnými, o které se starali bratři s velkou pečlivostí a mimořádným vypětím sil. Za svoji péči si převor s celým konventem vysloužili ocenění a vyznamenání.⁴⁰ V druhé polovině devatenáctého století byl již konvent dostavěn podle plánů zakladatele, jen se uvažovalo o rozšíření počtu lůžek. Pro nedostatek finančních prostředků došlo k rozšíření počtu lůžek až v roce 1932, kdy byla provedena nástavba západní části nemocnice.

Milosrdní bratři v Letovicích působí dodnes.⁴¹

Vizovický konvent Panny Marie, matky dobré rady

„Rodinná tradice⁴², jež se udržovala v pokrevně zpřízněných rodinách Liechtenštejnů, Dietrichštejnů a Leslieů, působila na rodinu pánů z Blümegen a dala vznik nejen konventu letovického, ale i vizovického.⁴³ Manželka Krištofa z Blümegen paní Marie Antonie založila 16. května 1781 vizovický konvent a zavázala čtyři

³⁶ Zakladatel složil kapitál ve výši 24.000 zlatých a z úroků měla vyrůst stavba. Dále bylo zakázáno pořádat sbírky a bratři se měli spokojit s nadační jistinou.

³⁷ 1 sáh asi 1,9m,

³⁸ Celková hloubka činí asi 28 metrů.

³⁹ Srov. BOGAR, Benedikt. *Milosrdní bratři*, s. 285.

⁴⁰ Srov. PODSEDNÍK, Hubert a kolektiv. *250 let Milosrdných bratří v Letovicích*, s. 55.

⁴¹ Z původních konventů jsou trvale obydleny členy řádu Milosrdných bratří pouze dva. Mimo Letovický je to konvent Brněnský.

⁴² Tradice přízně k řádu Milosrdných bratří.

⁴³ Srov. BOGAR, Benedikt. *Milosrdní bratři*, s. 292.

*bratry,[.....] aby udržovali konvent v dobrém stavu a nemocným i chud'asům poskytovali pomoc.*⁴⁴

Po státním krachu v roce 1811 bratři uvažovali o opuštění chudého konventu. S pomocí ostatních konventů a podpoře zakladatelů k tomu nedošlo. V roce 1908 bylo rozhodnuto o výstavbě nové nemocnice. Doposud se bratři starali o nemocné ve stísněné budově s maximálním počtem dvaceti lůžek. Také v tomto konventu dělal problém nedostatek vody. Dokud byla nemocnice malá, vody bylo dost, ale po postavení nové nemocnice a při větším odběru, přestala studna stačit. Toto se podařilo vyřešit v roce 1933 vybudováním vodovodu. V zimě v roce 1928-1929 byla ve Vizovicích krutá zima. Teploměr ukazoval až mínus 41 stupňů a zamrzlo všechno vodovodní potrubí. Po této události došlo k vybudování ústředního topení a v roce 1926 byl konvent elektrifikován.

V nynější době je nemocnice i konvent ve vlastnictví Milosrdných bratří.

⁴⁴ Srov. Tamtéž, s. 294.

4. ŽIVOT FR. FRANTIŠKA SANCTA ROTTA

Mládí

František Rott se narodil 10. 6. 1917 v obci Libomyšl č. 37 Václavu Rottovi a Kateřině Rottové, rozené Vitáčkové. Libomyšl je malá obec v pražské arcidiecézi.⁴⁵ Křest přijal z rukou děkana Matěje Mazance 16. června téhož roku. Biřmován byl 9. června 1930.⁴⁶ Po absolvování základní školní docházky v místě bydliště pokračoval ve studiu na Měšťanské škole chlapecké s ne příliš uspokojivými výsledky.⁴⁷

Podle vyprávění starších, kteří pamatují školství třicátých let minulého století, rodičům, kteří byli rolníci, stačilo, že jejich děti navštěvují školu a o prospěch se příliš nezajímali. V těchto těžkých dobách děti musely hodně pomáhat v hospodářství a na poli. Vzdělání bylo bráno jako něco navíc a rozhodně nebylo zdrojem úlev. Vzhledem k tomu, že v křestním listě Františka Rotta je u jména otce uvedeno povolání rolník, dá se s jistotou předpokládat, že i pro studenta Františka byla práce na poli každodenním chlebem. Proto jeho vysvědčení nepatřilo k nejlepším.

⁴⁵ Podléhá vikariátu Hořovice a farností je spojena s Lochovicemi.

⁴⁶ Archiv konventu Milosrdných bratří (Letovice) – osobní složky bratří.

⁴⁷ Dochovalo se vysvědčení, z kterého cituji: „*František Rott, [....]v polit.okrese hořovickém, náboženství římskokatolického, byv na základě propouštěcího vysvědčení ze III. Ročníku měšťanské školy přijat do zdejšího kursu, dostává za II. Pololetí tyto známky. Mravy : chvalitebné, Pilnost : nestálá.*“ Dále pokračuje obvyklý výčet předmětů a známek, kdy hodnocení dostatečný je občas přerušováno hodnocením dobrý. Také závěrečné shrnutí vnější úpravy písemných prací – méně úhledné, což v tehdejší stupnici známek znamenalo trojku, nenaznačovalo jeho budoucí pečlivost, s kterou jako převor vedl konventní knihy a kroniku kláštera Milosrdných bratří v Letovicích, kde byl čtyřicet čtyři let převorem.

Vstup do řádu

František Rott jako šestnáctiletý vstoupil do řádu Milosrdných bratří v Praze. Stalo se to na svátek sv. Martina 11. listopadu 1933.⁴⁸ Přišel do zrekonstruovaných prostor. Celá nástavba nad vchodem do nemocnice byla totiž přestavěna a 29. října 1933, za přítomnosti sedmi převorů, posvěcena.⁴⁹ Po absolvování noviciátu složil jednoduché sliby a to 28. dubna roku 1934. Sliby složil do rukou zástupce Generála řádu na dobu, než dovrší dvacet čtyři roků.⁵⁰ Slibům předcházelo hlasování,⁵¹ ukončení kánonického noviciátu a vykonaná duchovní cvičení. Posunutí slavných slibů až po dovršení dvacátého čtvrtého roku oddálilo přijetí bratra Sancta za plnohodnotného člena řádu, což se nejdramatičtěji projevilo v době nacistické okupace. Také zápis v knize „Schematismus řádu“ podává svědectví o hlasování členů komunity, kteří takto stvrzovali rozhodnutí přijmout nového bratra mezi sebe. *„Nepamatuji si, že by nový člen neprošel hlasováním. Bratři se dobře poznávají nejen ze společných modliteb, ale také z práce, kterou je služba nemocným. Tato není lehká a záhy by se prokázala jakákoli přetvářka.“*⁵² Blízká přítomnost smrti a nemocí udělá z člověka buď cynika nebo, jak dokazuje život fr. Sancta Rotta a mnoha dalších milosrdných bratří, veselé a zocelené služebníky těch nejposlednějších. V noviciátu každý kandidát absolvuje základní lékařský kurz. Později představený rozhoduje o jeho zařazení. Ošetřovatel, lékárník, dentista, zahradník nebo skladník, to vše je potřeba v nemocnici. Snaha bratří byla vždy o maximální zabezpečení chodu nemocnice vlastními silami. Nikdy se však neobešli bez civilních zaměstnanců. Ať v dobách největší slávy řádu, tak v současnosti.

Po složení jednoduchých slibů bratr Sanctus nastoupil na místo skladníka a jeho úkolem bylo vydávat nemocniční prádlo a vést o něm evidenci.⁵³ Již za rok a několik měsíců, přesně 23. září roku 1935, je řádovým provinciálem poslán do nemocnice ve

⁴⁸ Fond zrušených konventů – Praha (neuspořádaný).

⁴⁹ Srov. BOGAR, Benedikt. *Milosrdní bratři*, s. 225.

⁵⁰ V třicátých letech minulého století muži dosahovali plnoletosti ve dvaceti čtyřech letech, ženy v dvaceti jedna letech. U bratra Sancta se tedy čekalo na dosažení plnoletosti.

⁵¹ Hlasování vyplývá z řádových stanov.

⁵² Rozhovor s P. Adalbertem Málkem, OH uskutečněný 27. ledna 2014 v Brně.

⁵³ Tamtéž.

Valticích.⁵⁴ Zde nastupuje na místo ošetřovatele. Neměl však potřebnou kvalifikaci, proto byl 1. listopadu 1936 poslán do Bratislavy, kde absolvoval čtyřměsíční ústavní ošetřovatelský kurz.⁵⁵ Na vysvědčení je v závorce uvedeno řádové jméno - frater Melichar⁵⁶. Oslovil jsem několik bratří a pokoušel jsem se zjistit, zda dříve nedostávali bratři při jednoduchých slibech řádové jméno a při slavných slibech jméno jiné. Toto kategoricky odmítl bývalý provinciál P. Adalbert Málek. „*Při vstupu do řádu bratr obdržel řádové jméno a toto si podržel až do své smrti.*“⁵⁷ Jeden starší bratr mi na moji otázku ohledně jména s humorem jemu vlastním odpověděl, že se možná Slovákům nezdál pro svoje jméno dostatečně svatý⁵⁸.

Podstatnější je, že bratr, ať už Melichar nebo Sanctus, obdržel vysvědčení a stal se ošetřovatelem. Vrátil se do kláštera ve Valticích a to 2. května 1937. Jako ošetřovatel zde pomáhal nemocným až do 7. října 1937, kdy byl povolán do svého domovského kláštera v Praze. Od 8. října 1938 byl již veden jako ošetřovatel v klášteře Milosrdných bratří v Praze 1, Na Františku. Pražský klášter opustil 20. prosince 1940 a odešel do Brna. V této době nemohl tušit, že odchodem do Brna unikl zatčení, které postihlo za necelé čtyři měsíce všechny řádové bratry v pražském konventu a následnému odvezení do koncentračního tábora.

Rozpuštění řádu nacisty⁵⁹

7. dubna 1941 vstoupila říšská tajná policie do metropolitního konventu řádu Milosrdných bratří v Praze a zajistila veškerou pokladní hotovost, vkladní knížky a cenné papíry. Zabavení a zcizení provedla, aniž by na zabavené věci vydala potvrzení, ačkoli převor konventu jej žádal. Následně 10. dubna vnikla znovu říšská

⁵⁴ Archiv konventu Milosrdných bratří (Letovice) – osobní složky bratří.

⁵⁵ Tamtéž.

⁵⁶ Viz příloha 13.

⁵⁷ Rozhovor s P. Adalbertem Málkem.

⁵⁸ Latinsky Sanctus znamená v překladu svatý.

⁵⁹ Hlavním důvodem byla podpora odbojového hnutí.

tajná policie do konventu v Praze a zatkla převora Václava Celestina Šulce⁶⁰ a ostatní řeholní bratry. Hrubě s nimi zacházeli a bez soudů je převezli do koncentračních táborů. Na ostatní řádové konventy padl strach. Byli vydáni libovůli říšské tajné policie a s napětím očekávali další události. Tyto nastaly 8. července 1941. Ten den, téměř ve stejnou dobu, kolem dvanácté hodiny, vtrhla do všech konventů řádu Milosrdných bratří v bývalém protektorátu Böhmen und Mähren říšská tajná policie a shromáždila všechny řádové členy do jídelny. Tam byl přečten persekuční a konfiskační výnos říšského ministerstva vnitra, kterým se řád rozpouštěl. Veškerý majetek řádu byl zabaven ve prospěch Německé říše. Milosrdní bratři byli upozorněni, že nošení řádového obleku je od této chvíle trestné a že nesmí pracovat ve zdravotnictví, což bylo jejich celoživotním posláním. Státní tajná policie také prohlásila, že členové řádu se nesmí věnovat žádnému studiu.

Osobní persekuce ohledně studia členů řádu byla tajnou státní policií striktně sledována, což ukazuje následující případ. V době rozpuštění řádu jeho člen Longin Vladimír Hányš⁶¹ studoval čtvrtý ročník teologie v pražském semináři. Byl státní tajnou policií ze semináře vyzvednut a tehdejšímu rektoru semináře, pozdějšímu kardinálovi Dr. Josefu Beranovi bylo při jeho zatčení také kladeno za vinu, že Longina Vladimíra Hányše po rozpuštění řádu nechal dále studovat. Členové řádu byli vyzváni, aby do pěti dnů opustili své kláštery. Všechny skladové místnosti nacisté zapečetili. Představení konventů a řádoví bratři byli upozorněni, že kdyby snad někdo od tohoto dne něco odnesl z konventu, vystavuje se stíhání a přísnému trestu.⁶²

13. července 1941 byli bratři z konventů vystěhováni, aniž by bylo o ně postaráno náhradním ubytováním a existenčními prostředky. Tento persekuční zákrok zvláště těžce nesli řádoví bratři, kteří již byli v pokročilém věku. Když představení konventů žádali, aby jim byl předán výnos, kterým se řád rozpouštěl a zabavoval veškerý movitý a nemovitý majetek a když požadovali potvrzení od říšské státní tajné policie o předání finanční hotovosti, cenných papírů a vkladních knížek, byli označeni

⁶⁰ Srov. VLČEK, Vojtěch. *Persekuce mužských řádů a kongregací komunistickým režimem 1948 – 1964*. Olomouc: Matice cyrilometodějská s. r. o., 2004, s. 597, ISBN 80-7266-179-5. Str. 23.

⁶¹ P. Longinus Vladimír Hányš, nar. 18. 7. 1914, později dostudoval. Státním soudem v Praze byl odsouzen 16. 5. 1951 v procesu Vrbík a spol. na 7 let za velezradu a vyzvědačství. Zemřel 18. 1. 1987 ve Zvoli.

⁶² Fond zrušených konventů – Praha.

za odpůrce výnosu říšského ministerstva vnitra a bylo jim pohroženo trestním stíháním. Představeným také bylo řečeno, že od této chvíle řád již není vlastníkem, a proto nemají právo žádat jakékoliv potvrzení. „*Rozpuštěním řádu, osobní persekucí řádových bratří, jejich úmrtím v koncentračních táborech⁶³ a tím že řád nesměl přijímat řádový dorost, byly řádu způsobeny velké škody. Tyto se projeví hlavně v roce 1945, kdy řád převzal znovu ústavy do své správy. Zásahem říšského ministerstva vnitra byl řád ochuzen nejméně o 35 – 40 nových mladých členů.*“⁶⁴

František Sanctus Rott 10. června 1941 dosáhl požadovaného věku 24 roků a připravoval se na slavné sliby. Po událostech ze začátku dubna v Pražském konventu a v atmosféře strachu ze zatčení nedošlo již na složení slavných slibů a bratr Sanctus opouští brněnský konvent. Pět měsíců o něm nejsou žádné zápisy. Je velmi pravděpodobné, že odešel do Libomyšle do svého rodiště a pomáhal rodičům s hospodářstvím. Jak uvádí bývalý provinciál P. Adalbert Málek: „*Bratři s věčnými sliby, kteří si nedokázali zajistit zaměstnání po rozpuštění řádu, byli odvezeni do koncentračních táborů. Bratři s jednoduchými sliby byli odesláni do svých domovských obcí.*“⁶⁵ Podle listu domovského, který vydal místní národní výbor v Libomyšli v roce 1947, měl Rott František v této obci domovské právo.⁶⁶ Jako další silný argument potvrzující úvahu o dočasném pobytu bratra Sancta u rodičů je to, že v roce 1941 oba jeho rodiče žili.⁶⁷

Přes léto je v hospodářství každá ruka dobrá, horší čas nastává s příchodem zimy. Snad aby nebyl rodičům na obtíž v těžkých dobách války, nachází si mladý František zaměstnání u vdovy po Juliu Seilernovi paní Terezie Seilern z Lukova na zámku v Přílepech u Holešova. Zde 27. listopadu 1941 nastupuje jako komorník.⁶⁸ Uvádí to v jednom z dokumentů, ve kterém žádá o započítání této doby do důchodového zabezpečení.

⁶³ V koncentračních táborech zemřelo pět bratří. Fr. Adalbertus Štikar v Osvětimi, fr. Tomáš Morus Maryška ve Flossenburgu, fr. Gratianus Spáčil v Stutthofu, fr. Engelbert Nožina v Dachau a fr. Florianus Salga ve Flossenburgu.

⁶⁴ Fond zrušených konventů – Praha.

⁶⁵ Rozhovor s P. Adalbertem Málkem.

⁶⁶ Archiv konventu Milosrdných bratří (Letovice) – osobní složky bratří.

⁶⁷ Podle evidence obyvatel obce Libomyšl otec umírá 16. dubna roku 1953 a maminka 11. července 1966.

⁶⁸ Archiv konventu Milosrdných bratří (Letovice) – osobní složky bratří.

Místo opouští 11. května 1942 a nastupuje jako ošetřovatel nemocných v Masarykově veřejné okresní nemocnici ve Frýdku, kde pracoval na mužském chirurgickém oddělení jako ošetřovatel. Z působení v Masarykově veřejné nemocnici ve Frýdku se dochovalo potvrzení ošetřovatelské praxe od vedoucího lékaře. „*Pan František Rott, [...] byl zaměstnán jako ošetřovatel nemocných v Masarykově okresní veřejné nemocnici ve Frýdku od 11. května 1942 do 31. května 1945. Po celou tuto dobu byl zaměstnán jako ošetřovatel na mužském chirurgickém oddělení, ponejvíce septickém. Osvědčil se jako zaměstnanec velmi pilný, svědomitý. K nemocným choval se vždy vlídně a k představeným uctivě. Běžné ošetřovatelské úkony vykonával samostatně. Ukázal se vždy důvěryhodným, nikdy neporušil lékařské tajemství. Ochotně pomáhal všude, kde toho bylo třeba, zejména za rušných dob převratových, kdy nemocnice byla přeplněna raněnými ruskými vojáky a civilisty. Pro tyto jeho vlastnosti a schopnosti můžeme jej vřele na jeho příští ošetřovatelské působiště.*“⁶⁹

František Rott 31. května 1945 opustil nemocnici ve Frýdku a potřetí se vrací do svého domovského kláštera v Praze. Tam s ostatními bratry spolupracoval na znovuzřízení nemocnice. V opravené nemocnici Milosrdných bratří v Praze 1, Na Františku, působil jako ošetřovatel až do 2. července 1947.

Zde složil 2. února roku 1947 slavné sliby.⁷⁰ Rád o tomto dni vyprávěl a vzpomínal na něj.

Následně 2. července 1947 byl řadovým představeným poslán do konventu ve Valticích. Opět působí jako ošetřovatel. V této době v zemské nemocnici v Brně získává diplom pro ošetřování nemocných a tím právo používat titulu diplomovaný ošetřovatel nemocných. 30. srpna 1948 odchází na výpomoc do kláštera Milosrdných bratří v Letovicích a již 9. listopadu 1948 byl provinciálem poslán do řádové nemocnice v Brně.

Ustanovení za převora v Letovicích

Na začátku července roku 1951 dostává dopis z provincialátu hospitálského řádu Milosrdných bratří v Praze. Již oslovení mnohé napovídá. „*Veledůstojnému Otcu*

⁶⁹ Potvrdil ředitel nemocnice. Nečitelný podpis. Viz příloha 14.

⁷⁰ Archiv provincie Milosrdných bratří – Brno – seznamy bratří. Viz příloha 9.

převoru P. Sanctu Rottovi! V poradě veledůstojných Definitorů byl jste ustanoven převorem v našem hospitálním konventě v Letovicích. Svým dopisem ze dne 15. června 1951 náš nejdůstojnější generální převor Ephraem Blandeau Vaše jmenování potvrdil a udělil Vám plnomoc vésti a spravovati hore, jmenovaný konvent dle předpisů našich řádových stanov. Přeji Vám tedy hojného zdraví, zdatu a síly, abyste mohl svůj nový úřad ke cti a slávě Boží, ku blahu našeho řádu, našich spolubratří a nám svěřených nemocných náležitě vykonávati. Bůh nebeský Vám žehnej i Vaší řádové rodině nemocných! Se srdečným pozdravem Vám i celému velectěnému konventu, do ochrany naší milé Matičky P. Marie a našeho zakladatele sv. Jana z Boha Vás všechny odporučuje v Kristu oddaný Fr. Petronius Válek, provinční vikář.⁷¹

Proč neposlal dopis novému převorovi přímo nejvyšší představený Českomoravské provincie, ale poslal jej provinční vikář? Odpověď nalzáme v Kronice konventu Milosrdných bratří v Letovicích. Píše se zde: „7. listopadu 1950 byl provinciál Celestin Šulc zatčen a dne 2. května 1951 zemřel v Brně v nemocnici u sv. Anny na vězeňském oddělení.⁷² Byl převezen do Prahy a tam 7. května v řádové hrobce pohřben. Dne 13. května bylo svoláno definitorium, aby se postaralo o nového provinciála a metropolitního převora. Při poradě byl jednohlasně ustanoven za provinciála a metropolitního převora P. Arnold Zechmeister, dosavadní převor v Brně a Letovicích. Pro Brno byl určen Fr. Eucherus Czudek a pro Letovice Fr. Sanctus Rott. Jelikož nebyl do Říma zaslán celý výsledek usnesení definitorů, nýbrž jen částečný, o obsazení úřadu provinciála nebyla činěna zmínka⁷³, proto se P. Generál také nezminil o úřadě provinciála a potvrdil jen převory. Z té příčiny se zdráhal P. Arnold Zechmeister převzít úřad provinciála a ponechal prozatím vedení provincie I. definitorovi P. Petroniusovi Válkovi.⁷⁴ Toto nedorozumění bylo vyřešeno 30. června 1951, kdy se bývalý brněnský a letovický převor P. Arnold Zechmeister ujímá vedení

⁷¹ Archiv konventu Milosrdných bratří (Letovice) - osobní složky bratří. Viz příloha 15.

⁷² Srov. VLČEK, Vojtěch. *Perzekuce mužských řádů a kongregací komunistických režimem 1948 – 1964*, str. 411- 412.

⁷³ Omylem nebyla v dopise Generálu řádu do Říma zmínka o volbě provinciála, pouze o volbě převora metropolitního konventu v Praze a převorů v Letovicích a v Brně. Tehdy převor metropolitního konventu v Praze automaticky zastával funkci provinciála a snad tímto došlo k nedorozumění, kdy byly zaslány výsledky usnesení, ale nebylo výslovně uvedeno, kdo byl radou definitorů zvolen za provinciála. Po zrušení konventu v Praze zastává funkci provinciála převor konventu v Brně.

⁷⁴ Srov. Kronika konventu Milosrdných bratří v Letovicích, (nečíslovaná).

provincie a letovický konvent přebírá nový převor fr. Sanctus Rott. Jelikož byl ještě zaměstnancem Státní fakultní nemocnice v Brně, tak do Letovic jen dojížděl. Až po propuštění z brněnské nemocnice se přestěhoval do Letovic a stal se zaměstnancem státní léčebny jako všichni tamější bratři.

K novému roku 1952 tvořili komunitu v letovickém konventu převor fr. Sanctus Rott a tři bratři.⁷⁵

Zestátnění nemocnice.

Od 1. ledna 1949 byla v Československu všechna zdravotnická zařízení zestátněna. Stejný osud postihl i nemocnici Milosrdných bratří v Letovicích. Ve dnech 19. října až 3. listopadu 1949 provedli pracovníci Krajského národního výboru revizi nemocnice a soupis veškerého majetku. Zápis končí větou: „*Tímto jest likvidace bývalé nemocnice Milosrdných bratří v Letovicích v dosavadní správě považovati za ukončenou a správu nad léčebnou přebírá státní správa, krajský národní výbor v Brně.*“⁷⁶ Bratři se stávají zaměstnanci léčebny.

Protože byl celý objekt nemocnice v Pozemkové knize označen pouze jedním parcelním číslem, státní úředníci zahrnuli do zestátnění i části objektu, které podle tehdejšího zákona pro zdravotnictví vůbec nesloužily. Jednalo se například o kostel, sakristii, budovu konventu, refektář, kapli v prvním patře atd. Dále byla zabrána část klauzury bratří a původní schodiště do klauzury bylo používáno civilním personálem. Byla zestátněna i část zahrady konventu, kterou bratři využívali k chování hospodářských zvířat a k pěstování ovoce a zeleniny. Na návrh převora fr. Agapita Blahy byla vypracována dohoda o některých nemovitostech, nesloužících k účelům státní léčebny pro choroby stáří. Jednalo se hlavně o zbylou část klauzury, prostory kostela a hrobky, zelinářskou zahradu a knihovnu. Také obsahovala dohodu o užívacích právech. Kostel a části budovy, o které bratři žádali, byly včleněny do budovy zestátněné nemocnice a bylo by náročné, snad i nemožné, oddělit je od vytápění,

⁷⁵ Fr. Danatian Knap, fr. Joanes de Deo Hlinka a fr. Matěj Maxplech. Funkci konventního kněze vykonával P. Antonán Sobotka, farář ve výslužbě.

⁷⁶ Srov. Kronika konventu Milosrdných bratří v Letovicích.

dodávek vody a elektrické energie.⁷⁷ Protokoly se všemi přílohami podepsali zástupci Krajského národního výboru, vedení nemocnice a převor letovického konventu fr. Agapitus Blaha. Následně byly dokumenty odeslány na Ministerstvo zdravotnictví k vyřízení. *„Následující rok 1950 však znamenal další stupňování násilné likvidace demokracie a nástup totalitního režimu, nerespektujícího právo a spravedlnost a celá záležitost zůstala bez jakékoliv odpovědi.“*⁷⁸

V takovémto stavu přebírá nový převor fr. Sanctus Rott konvent. Ještě se nestačil přestěhovat z Brna a už vedení nemocnice 20. července 1951 svolává nové jednání. Naléhá na uvolnění řádové jídelny pro civilní zaměstnance a požaduje uvolnění dalších místností. Prevor se nemohl jednání zúčastnit, přesto se snažil pro bratry uhájit to nejnutnější. To je uzavřenou klausuru, nutnou místnost pro administrativní práce, hovorňu a pokoje pro bratry. *„Zástupce okresního národního výboru trval na bezpodmínečném uvolnění jídelny a několika pokojů do 3. listopadu 1951 a bratřím zůstaly jen osobní pokoje a pohostinská místnost.“*⁷⁹

Klášter v 50. letech.

Nepříjemnosti se stále většími požadavky vedení nemocnice nedokázaly nového převora odradit od svého hlavního cíle. Tím cílem byla starost o kostel, jeho vnitřní vybavení a péče o obrazy. V kostele bylo třeba provést opravy jednotlivých částí malby, které byly ve špatném stavu. Aby nedošlo k opravám, které by během času nebyly v souladu s celkově zamýšleným stavem, rozhodl se převor pozvat odborníka pro věci

⁷⁷ Dohoda obsahovala například tyto body. 1. Užívání ústředního topení proti peněžité náhradě, kterou stanoví správa ústavu poměrnou částkou vypočtenou ze skutečně spotřebovaného paliva připadajícího na počet radiátorů v místnostech konventu. 2. používání elektrického proudu proti peněžité náhradě, kterou stanoví správa ústavu, dle skutečně spotřebovaného elektrického proudu. Další body v podobném duchu řešily praní konventního prádla, odběru vody, odběru stravy a průchod do místností konventu a konventní zahrady.

⁷⁸ Srov. PODSEDNÍK, Hubert a kolektiv. *250 let Milosrdných bratří v Letovicích*, str. 60.

⁷⁹ Srov. Kronika konventu Milosrdných bratří v Letovicích.

kostelní architektury architekta Klaudia Madlmayera z Brna,⁸⁰ aby určil plán pro postupnou úpravu celého vnitřku a vypracoval příslušné směrnice. Architekt Madlmayer vypracoval smělý plán, který předpokládal posunutí hlavního oltáře, úpravu bočních oltářů a doporučil restauraci a konzervaci některých obrazů. Určil způsob vymalování, jak odstín barev, tak celý postup prací, které se prováděly podle finančních možností konventu. O tom, že finanční možnosti konventu nebyly dobré, svědčí i to, že první práce navržené architektem K. Madlmayerem započaly až v roce 1954 a „*to renovací hlavního oltáře*.“⁸¹ Nezávisle na opravách kostela začala také nákladná renovace a přestavba bývalé nemocnice Milosrdných bratří, nyní Státní léčebny pro choroby stáří.⁸²

Začátkem roku 1958 dolehla na bratry v čele s převorem fr. Sanctem Rottem velká starost. Přestože ji mnohokrát hrozilo nebezpečí, že budou donuceni konvent a nemocnici úplně opustit, koncem ledna roku 1958 se stala hrozba reálnou. „*Ředitel ústavu MUDr. Jan Hrubý⁸³ a správce Alois Bieberle oznámili bratřím, že od 1. července musí odejít ze zdejší léčebny*.“⁸⁴ Po tomto oznámení nastala pro bratry těžká doba nejistoty a očekávání. Za necelý půlrok, v první polovině června, si ředitel pozval všechny bratry do kanceláře⁸⁵, kde jim oznámil, že budou zaměstnáni jako ošetřovatelé v psychiatrické léčebně v Brně – Černovicích. Bydlet že mohou v konventě brněnském. Letovice musí opustit 1. července a k tomuto datu si mají vše připravit ke stěhování. Po vyslechnutí zprávy převor fr. Sanctus důrazně protestoval proti takovému rozhodnutí. „*Prohlásil, že podaří – li se komukoliv bratry z Letovic vypudit, pak se to stane jen s tvrdým násilím*.“⁸⁶ Jakmile se zpráva dostala na veřejnost, nastalo hned všeobecné

⁸⁰ Klaudius Madlmayer, architekt, kreslíř, designér narozen 29. října 1881, zemřel 30. 3. 1963. Od roku 1922 působil jako samostatný architekt v Brně. Jeho tvorbu ovlivnila zejména starokřesťanská bazilikální architektura. Rekonstruoval památky a sakrální objekty, včetně interiérů.

⁸¹ Archiv konventu Milosrdných bratří (Letovice).

⁸² Převor pečlivě sledoval všechny přestavby a rekonstrukce zestátněné nemocnice a zapisoval je do kroniky, i když na jejich realizaci neměl vliv.

⁸³ MUDr. Jan Hrubý, nar. 7. 4. 1928 Nížká Sadská. Od roku 1953 do dubna 1989 byl ředitelem Nemocnice Milosrdných bratří v Letovicích. Zemřel 20. 3. 1992 v Letovicích. Nikdy nevstoupil do KSČ a nemocnici vedl jako nestraník.

⁸⁴ Srov. Kronika konventu Milosrdných bratří v Letovicích.

⁸⁵ V této době obývali konvent fr. Sanctus, fr. Josaphat, fr. Venceslaus.

⁸⁶ Srov. Kronika konventu Milosrdných bratří v Letovicích.

znepokojení. Pacienti léčebny zorganizovali na protest odchodu bratří podpisovou akci. Mnoho letovických občanů posílalo na Krajský národní výbor do Brna dopisy, ve kterých vyjadřovali svůj nesouhlas s rozhodnutím. Někteří dokonce společně navštívili na Krajském národním výboru krajského církevního tajemníka Františka Kalinu, který byl kdysi učitelem v Letovicích, a rozhodně jej žádali, aby bratři nemuseli z Letovic odejít. Odpor proti této akci projevovali mnozí lidé v dopisech, posílaných správci léčebny⁸⁷. Datum odchodu bratří bylo proto, vlivem tlaku veřejnosti, odsunuto až na 1. listopad. V té době však navštívil letovickou léčebnu zástupce Krajského národního výboru v Brně⁸⁸ a oznámil konečné rozhodnutí. Bratři mohli v Letovicích zůstat. „*Po skončení celé této akce, která měla za cíl likvidaci letovického konventu, prohlásil ředitel ústavu, že akce proti řeholníkům nebyla vyvolána z jeho iniciativy, že se však v žádném případě bratří nezastával.*“⁸⁹ Za to, že konvent v Letovicích byl zachráněn, vděčí bratři své přízni u pacientů a u mnoha věřících. „*V neposlední řadě je třeba poděkovat Všemohoucímu Bohu, který tak podivuhodně zařídil odvrácení nebezpečí*“.⁹⁰

Klášter v 60. letech.

V roce 1961 rozhodl převor Sanctus o opravení klášterních hodin. Nutnost opravit na věži tři hodinové ciferníky se stávala rok od roku naléhavější zvláště proto, že značné části jejich plochy prostupovala rez, takže již některé číslice nebylo možné rozeznat. Úkolu se chopili starší ministranti Mojmír Páteček, Stanislav Prudký a ing. Hubert Podsedník, kteří sami opravu prováděli. Potřebné lešení si zhotovili sami tak, že z věžních oken pod hodinovými ciferníky vysunuli trámy, na nich postavili vysunuté lešení, z kterého celou rekonstrukci provedli. Na doporučení mistra Dvořáka ze specializovaného závodu na věžní hodiny z Vyškova na Moravě, se kterým celou akci konzultovali, nejprve důkladně odstranili všechny nátěry až na holý plech a následně

⁸⁷ Podepisovat petici a psát nesouhlasné dopisy na Krajský národní výbor v roce 1958, stejně tak vyjádřit rozhodné zamítavé stanovisko, jak učinil převor fr. Sanctus, bylo podle mého názoru hrdinstvím, které muselo vycházet z pevné víry.

⁸⁸ Jméno neuvedeno, údajně předseda Krajského výboru Komunistické strany.

⁸⁹ Srov. Kronika konventu Milosrdných bratří v Letovicích.

⁹⁰ Srov. Tamtéž.

nanesli devět vrstev barvy. Převor rovněž rozhodl o zřízení čtvrtého ciferníku na východní straně⁹¹. „V době umístění věžních hodin byla tímto směrem pouze pole a ciferník tedy nebyl potřeba.“⁹² Jelikož se starší ministranti rozhodli dodělat soukolí čtvrtého ciferníku sami, tajně v práci vyráběli potřebné součástky. Nikdo ze spolupracovníků, ať věřící či nevěřící, neprozradil, nač součástky jsou a sami se aktivně podíleli na jejich výrobě. Milosrdní bratři byli v Letovicích oblíbeni a až na výjimky si jich občané vážili. Jednou z výjimek byl vedoucí v dílně, kde se vyhotovovala ozubená kola. „Až dávno po uvedení hodin do provozu se dozvěděl, že v dílně, kterou měl na starosti, se vyráběly součástky k těmto hodinám a snížil mi prémii. Jen tak svévolně. My jsme však byli rádi, že vše dopadlo dobře a že jsme mohli pomoci oblíbenému převorovi. „Celková částka na opravu hodin byla asi 2000 korun“⁹³. Pokud by vše, počínaje stavbou lešení, přes nátěry až po montáž nového ciferníku prováděla firma, byly by náklady pětkrát vyšší.“⁹⁴

V roce 1962 se v léčebně provádělo malování některých pokojů, místností a všech chodeb, včetně předsíně u vrátnice. Nad vstupními dveřmi do nemocnice byl na zdi namalován asi 1,5 metru vysoký obraz s výjevem, kde svatý Jan z Boha omývá Kristu nohy. Obraz kdysi maloval letovický rodák akademický malíř Jan Daněk⁹⁵, který je také autorem stropní malby v kostele a v řádové jídelně. Vedení léčebny dalo malířům příkaz, aby obraz nad vchodem zalíčili. „Ti však z úcty k autorovi obrazu a z dobré snahy zachránit toto krásné dílo, které upozorňovalo příchozí na bohudíle skutky, které v Letovicích Milosrdní bratři nepřetržitě přes dvě staletí vykonávají, tajně obraz přelepili papírem, na který teprve nanесли vrstvu barvy.“⁹⁶ Tak zůstal obraz skrytý před zraky návštěvníků nemocnice a byl uchráněn až do dnešní doby. Po sametové revoluci bylo zakrytí odstraněno a obraz byl restaurován.

Další velkou nepříjemnost přinesl rok 1964. Na konci listopadu byl převor Sanctus povolán na Okresní národní výbor. Tam mu církevní tajemník nařídil okamžité zrušení klausury. Rozhodnutí církevní tajemník sdělil převorovi pouze ústně a odmítl

⁹¹ V době opravy ciferníků vznikalo na tomto místě nové sídliště.

⁹² Srov. Kronika konventu Milosrdných bratří v Letovicích.

⁹³ Přesně 1893,31 Kč. Srov. Kronika konventu Milosrdných bratří v Letovicích.

⁹⁴ Rozhovory se Stanislavem Prudkým, nar. 1937, bývalým ministrantem v konventním kostele Milosrdných bratří v Letovicích uskutečněny 24. 11. 2013 a 30. 3. 2014.

⁹⁵ Jan Daněk, dekorační malíř, nar. 22. 3. 1894 ve Vranové, zemřel 10. 5. 1961 v Letovicích.

⁹⁶ Srov. Kronika konventu Milosrdných bratří v Letovicích.

mu jej dát písemně s tím, že bratři jsou zaměstnanci léčebny a jako takoví musí respektovat jeho příkaz. Klausura v prvním patře západního traktu budovy, která se postupem času pod nátlakem vedení léčebny stále zmenšovala, byla zrušena. Mřížka s dveřmi byla odstraněna, obrazy ze stěn sejmuty a velký kříž, který kdysi stál v čele chodby v přízemí, byl připevněn v kostele nad vchodem k hlavnímu kůru. Bratři zůstali bydlet ve svých pokojích. *„Dva výpomocní kněží byli na zásah církevního tajemníka přestěhováni do charitního domova na Moravci.“*⁹⁷ Bohoslužby začali v klášterním kostele vykonávat kněží z farního kostela. *„Následně v neděli 22. listopadu oznámil letovický farář P. František Krchňák⁹⁸ všem věřícím, že počínaje první nedělí adventní bude v klášterním kostele pouze jedna mše svatá a to o půl jedenácté. Mši svatou v sedm hodin ráno nemůže již farní duchovenstvo zabezpečovat, aby nebyl narušen plynulý provoz bohoslužeb ve farním kostele.“*⁹⁹ 5. února 1965 navštívil převora okresní církevní tajemník v doprovodu krajského církevního tajemníka. Činili na něj nátlak a pod pohrůzkou zatčení jej nutili, aby podepsal listinu, ve které žádá kapitulní konzistoř o převzetí správy nad konventním kostelem Milosrdných bratří. Fr. Sanctus si uvědomoval, že konvent žádného kněze nemá a žádného si již nesmí opatřit. Často totiž v konventním kostele vypomáhali starší kněží na odpočinku. Nechtěl vydat kostel v nebezpečí úplného zavření, a proto žádost podepsal. *„Po provedení důkladné revize inventáře, přebírá 9. února 1965 letovický děkan P. František Krchňák konventní kostel do své správy.“*¹⁰⁰

Den na to, 10. února 1965, dostavili se do konventu dva příslušníci Státní tajné policie¹⁰¹ a zajímali se o účetní knihy konventu, které jim měl převor do několika dnů předložit. Kladli mu otázky týkající se kostelního inventáře. Na dotaz fr. Sancta o pravém důvodu jejich návštěvy odpověděli vyhýbavě. Totéž se opakovalo i o týden později, kdy oznámili, že během několika dnů si přijedou pro účetní knihu kostela.

⁹⁷ Srov. PODSEDNÍK, Hubert a kolektiv. *250 let Milosrdných bratří v Letovicích*, str. 60.

⁹⁸ P. František Krchňák, nar. 28. 11.1913 Světlá okr. Blansko. Od roku 1943 do roku 1992 byl administrátorem později farářem a následně děkanem v Letovicích. Zemřel 22. 4. 1992 v Letovicích.

⁹⁹ Srov. Kronika konventu Milosrdných bratří v Letovicích.

¹⁰⁰ Archiv konventu Milosrdných bratří (Letovice) – dopis č. 342.

¹⁰¹ Na převora fr. Sancta Rotta vedla STB spis s označením FW: ABS-5963/2013 BAC. Spis byl bez udání důvodu skartován.

„Připravenou knihu shledali v pořádku a odvezli ji i se všemi doklady na STB do Blanska.“¹⁰²

Mnoho let si převor a jeho spolupracovníci kladli otázku, co bylo příčinou náhlého zájmu Státní tajné bezpečnosti o inventář kostela. Pro odpověď se musíme vrátit do roku 1959, kdy byly ze Znojma do Letovic přeřazeny řádové sestry Kongregace Nejsvětějšího Spasitele. Ve Znojmě byly zaměstnány v nemocnici, ve které vykonávaly práci ošetřovatelek na všech odděleních, instrumentárek a učitelek na své zdravotnické škole, která byla při jejich klášteře. V nemocnici již nesměly pracovat, jen v zaopatřovacích ústavech, mezi něž patřil i letovický. Řádové sestry sloužily pacientům až do 1. srpna 1964, kdy se z Krajského zaopatřovacího ústavu v Letovicích stává II. interna nemocnice v Boskovicích a jelikož nemohly v nemocnicích pracovat, byly převedeny do Ústavu sociální péče v Borotíně. Jejich odchod byl velmi bolestný nejen pro věřící, ale i pro pacienty. Dodatečně bylo zjištěno, že sestry při odchodu z letovického kláštera na půdě zapomněly jednu účetní knihu. Tuto poničenou knihu někdo našel a odevzdal STB. Byly v ní zapisovány různé částky na vybavení kostela a také velké částky na pořízení červeného koberce, který se používal a používá dosud o svátcích u hlavního oltáře. Z informací v knize blanenská STB usoudila, že nákup byl proveden tzv. na černo a proto poslala své pracovníky věc prošetřit. Naštěstí vlastnil převor Sanctus doklad, ve kterém bylo uvedeno, že sestry koberec kláštera darovaly. *„Z tohoto lze usuzovat, že ne všichni byli Milosrdným bratřím nakloněni.“¹⁰³*

Hned v dubnu roku 1965 nastal další nátlak na převora konventu. Jednalo se o kapli v prvním patře, kterou se mu podařilo doposud uhájít. Vedení nemocnice kategoricky požadovalo vyklizení kaple a odevzdání místnosti k dispozici. Na převorův popud byl prostřednictvím farního úřadu vznesen rozhodný protest proti tomuto požadavku. Kapli používali Milosrdní bratři jako svého oratoria. O svatodušních svátcích bylo fr. Sanctovi oznámeno, že léčebna požaduje vyklizení kaple do 7. června, kdy měly být zahájeny adaptační práce. V neděli 6. června v nočních hodinách stěhoval fr. Sanctus se dvěma pomocníky, Hubertem Podsedníkem a Mojmírem Pátečkem, oltář, lavice a ostatní příslušenství z kaple ven. *„Druhý den vytrhali pracovníci léčebny dřevěné fošny z podlahy, které si správce nechal odvézt domů. Místnost pak zůstala*

¹⁰² Srov. Kronika konventu Milosrdných bratří v Letovicích.

¹⁰³ Rozhovor s Mojmírem Pátečkem, nar. 1943, starším ministrantem v konventním kostele Milosrdných bratří v Letovicích uskutečněný 11. 2. 2014.

*v takto zpusťoseném stavu bez nejmenších úprav a bez jakéhokoliv používání téměř rok.*¹⁰⁴ Po této dlouhé době byla kaple přestavěna na kuchyňku a až po sametové revoluci převor Sanctus za vydatné pomoci Huberta Podsedníka a zástupců Občanského fóra dokázal přesvědčit vedení zdravotnického odboru Jihomoravského kraje v Brně k navrácení kaple původnímu účelu. Nechal zrestaurovat původní vybavení kaple, které přečkalo nepřízeň osudu na různých místech kostela a na kůru. V současnosti je v kapli dvakrát týdně sloužena mše svatá pro pacienty nemocnice a je do ní zavedeno ozvučení z kostela, takže nemocní mohou každou bohoslužbu, která se koná v kostele poslouchat ve vytápěné kapli, do které jim pomocníci kněze přinášejí svaté přijímání.

Světlou chvilkou pro fr. Sancta Rotta byl květen 1966. Ve dnech 7. – 9. května se jako turista zúčastnil oslav tisícího výročí příchodu křesťanství do Polska. Oslavy se konaly v Krakově za ohromné účasti věřících. Na pozvání polského otce provinciála se zúčastnil slavného průvodu z krakovského Wawelu na Skalku, kde měl na tribuně s polským provinciálem mezi ostatními představiteli řádů a kongregací čestné místo. *„Nezapomenutelné zůstanou vzpomínky na tuto velkolepou manifestaci Polského národa, věrného Kristu a Matce Boží.*¹⁰⁵ V pozdějších dobách rád vzpomínal na vřelé a laskavé přijetí polských spolubratří v krakovském konventě. Polsko navštívil fr. Sanctus vícekrát. V tehdejší době nebylo jednoduché vycestovat do zahraničí a to ani do zemí spřátelených. Každý turista potřeboval tzv. pozvání, což byl oficiální dopis, ve kterém občan země, kterou chtěl turista navštívit, dosvědčoval, že má pro jmenovaného zajištěné ubytování. Tyto dopisy posílali příznivci řádu Milosrdných bratří v Krakově a Polském Těšíně fr. Sanctovi do Letovic. *„S přechody hranic směrem ven nebyl takový problém, měli jsme doložku a polští celníci nás nikdy moc nekontrolovali. O to větší starosti nastávaly při zpáteční cestě. Z každé cesty jsme vozili jak náboženskou literaturu, tak i důležité řádové dokumenty a oběžníky.*¹⁰⁶ Ty často putovaly z Říma do České republiky přes Polsko, kde je vyzvedávali různí lidé spojení s řádem a tajně předávali provinciálovi řádu. Dokumenty občas převáželi v obálkách přímo na těle.

¹⁰⁴ Srov. Kronika konventu Milosrdných bratří v Letovicích.

¹⁰⁵ Srov. Tamtéž.

¹⁰⁶ Rozhovor s Mojmírem Pátečkem.

Odlévání a svěcení nových zvonů

Největší událost, která ovlivnila okolí kostela Milosrdných bratří a která se převoru Sanctovi podařila uskutečnit, se odehrála v roce 1969. V konventní kronice můžeme číst.: *„Před čtyřiceti lety zde v letovickém konventě byly posvěceny tři nové zvony, které však v roce 1942 v době 2. světové války němečtí nacisté zabavili a odvěkli k válečným účelům. Stojíme na prahu roku Cyrilometodějského s úmyslem pořádit k tomuto výročí znovu tři nové zvony, aby klášterní věži byl vrácen hlas, opět svolávající Boží lid k modlitbě. Kéž nám k tomu dá Pán Bůh hodně síly a požehnání, aby se dílo zdařilo.“*¹⁰⁷ Na svátek Svatého Jana z Boha zakladatele řádu Milosrdných bratří, který se slaví v konventních kostelích 8. března, byl při slavnostní bohoslužbě oficiálně oznámen úmysl pořádit nové zvony. Na neděli 16. března 1969 byla ohlášena sbírka k tomuto účelu, kterou v ohlášený den provedl *„sám otec převor fr. Sanctus Rott s výsledkem cca 3000,- Kčs.“*¹⁰⁸

25. března 1969 navštívil letovický převor v doprovodu Huberta Podsedníka brněnského biskupa Karla Skoupého.¹⁰⁹ Po velmi srdečném přijetí ho fr. Sanctus poprosil o posvěcení nových zvonů i hlavního oltáře, který byl od renovace v roce 1954 posvěcen pouze formulí benedictionis ad omnia a čekalo se na vhodnou dobu, aby jej řádně ustanovený biskup posvětil. Svěcení bylo naplánováno na 28. září v letovickém konventním kostele. *„Biskup s radostí toto pozvání přijal a ujistil převora, že dá-li Pán Bůh a bude-li živ a zdráv, s radostí svěcení vykoná. Po velmi srdečném rozhovoru udělil oběma při jejich odchodu své apoštolské požehnání.“*¹¹⁰

Lití zvonů bylo dojednáno se staříckým sedmdesátiletým zvonařským mistrem Gabrielem Knosem¹¹¹ z Brna, který celý svůj život zasvětil tomuto řemeslu a řadu let

¹⁰⁷ Srov. Kronika konventu Milosrdných bratří v Letovicích.

¹⁰⁸ Srov. Tamtéž.

¹⁰⁹ ThDr. Karel Skoupý, nar. 30. 12. 1886, v letech 1918 – 1923 přednášel biblistiku v semináři v Olomouci, poté byl od roku 1923 do roku 1946 rektorem semináře. 3. 4. 1946 byl jmenován sídelním brněnským biskupem (biskupské svěcení bylo 30. 6. 1946). Zemřel 22. 2. 1972.

¹¹⁰ Kronika konventu Milosrdných bratří v Letovicích.

¹¹¹ Gabriel Knos, zvonař, nar. 1899, bývalý zaměstnanec zvonařské firmy Manoušek odléval zvony sám s pomocníky, jako v Letovicích, nebo společně se svým bývalým zaměstnavatelem Rudolfem Manouškem. Zemřel v roce 1977.

odléval zvony u bývalé firmy Manoušek¹¹² v Brně. Rozhodl se, že zvony odleje za pomoci místních brigádníků přímo v Letovicích v bývalé klášterní stodole, nacházející se na severní straně dvora v hospodářském traktu. Materiál na lití zvonů byl obstarán už během minulého a začátkem tohoto roku. Velká část mědi byla zakoupena od farního úřadu u svatého Jakuba v Brně, například starý měděný plech z kostelní střechy. Cín byl zakoupen jednak ve Feroně Brno, jednak od různých soukromých osob. Část mědi přinesli letovičtí občané. Již v prvních dnech měsíce dubna se začalo s intenzivní přípravou. Ze stodoly vedle garáže, kde se zvony měly lít, byla odstraněna osmdesát centimetrů silná vrstva navážky z důvodu, aby se zvětšila světlá výška prostoru a formy se pak mohly zakopat do čisté hlíny.¹¹³ Rovněž se zavěsil kladkostroj a byla vykopána jáma pro pec na tavení. Pec zapůjčil pan farář z Křižanova, ostatní pomůcky pro lití byly dovezeny ze Žďárce u Tišnova, kde je měl pan Knos uskladněny. Byl zakoupen také grafitový kelímek do pece na tavení kovu, koks, dřevěné uhlí a dřevo. Šamotové cihly a hlínu obstarali a přivezli zdarma věřící z Kochova. Byly připraveny kravské chlupy, plevy, koňský trus a pivo pro hnětení hlíny na formy, včelí vosk na odlévání písmen, obrázků a ornamentů.

„15. dubna 1969 na svátek svaté Anastázie započal mistr Knos s Boží pomocí práce na zhotovování forem na zvon svatý Rafael a malý čtyřicet kilogramů těžký zvon svatý Cyril pro Kochov.“¹¹⁴ Práce za vydatné pomoci místních brigádníků pokračovala velice dobře, takže již 24. dubna na svátek svatého Jiří byl zvon svatý Rafael i zvon svatý Cyril odlit. „Ještě ten den byly vykopány a druhý den očištěny.“¹¹⁵ „Jaká to byla radost, když první úderý na nově zrozený zvon oznámily pacientům, kteří v okamžiku zaplnili okna dvorního traktu nemocnice, úspěšné první odlití.“¹¹⁶ 30. dubna byl odlit zvon svatý Václav společně s dalším malým zvonkem svatý Cyril pro vesnici Třebětín. Při této tavně se stala nehoda. V peci praskl grafitový kelímek, v němž se tavnina a část kovu vytekla do pece, kde se smísila s koksem. Naštěstí však zbytek stačil

¹¹² V roce 1948 znárodněné.

¹¹³ Světlou výškou se rozumí výška od podlahy ke stropu. Jelikož se stropem se nedalo hýbat, bylo nutné vykopat podlahu, aby se zvětšil prostor mezi vykopanou podlahou a stropem.

¹¹⁴ Srov. Kronika konventu Milosrdných bratří v Letovicích.

¹¹⁵ Rozhovory s Miroslavem Kudýnkem, nar. 1943, starším ministrantem v konventním kostele Milosrdných bratří v Letovicích uskutečněny 2. 2. 2014, 16. 2. 2014 a 2. 3. 2014.

¹¹⁶ Srov. Kronika konventu Milosrdných bratří v Letovicích.

k naplnění forem obou zvonů, takže dílo bylo zachráněno. Nehoda si vyžádala zakoupení nového grafitového kelímku, který byl ještě ten den přivezen ze Svitav.

Zvon svatý Václav spatřil světlo světa 1. května, kdy byl ze země vykopán a očištěn. Za dva dny na to byl odlit zvon svatý Antonín Paduánský pro vesničku Věchnov u Bystřice nad Pernštejnem a současně s ním byl ulit zvonek svatá Anna pro Kochov. Přesto, že se při tavbách dbalo přísně na všechna bezpečnostní opatření, zejména protipožární, a že se vždy poléval z půdy strop kolny vodou, vznikl se během této tavby stropní trám. Naštěstí však se podařilo vznikající požár závčas uhasit. Asi hodinu po ukončení tavby se trám opět vznítit, obezřetností přítomných bylo vznikající nebezpečí požáru opět zlikvidováno. 8. května při poslední tavbě byl ulit zvon svatý Jan z Boha a další zvonek svatá Anna pro Noviči. Druhý den byla zrušena pec a spolu s ostatními pomůckami bylo vše přichystáno k odvozu. *„Zvony se očistily vodou s pískem a byly připraveny ke kolaudaci.“*¹¹⁷

Kolaudaci provedl v sobotu 10. května 1969 pan Jaroslav Dobrodinský z Pelhřimova¹¹⁸, expert pro kampanologii při státním ústavu památkové péče a ochrany přírody a diecézní kolaudátor, který jediný má úřední oprávnění zvony zkoušet a schvalovat. Akustická zkouška byla provedena pomocí barthelmesových ladiček¹¹⁹ s výsledkem, který nebyl příjemný. *„Všechny tři zvony jsou přesně o půl tón nižší oproti původnímu požadavku.“*¹²⁰

*„Pro letovický zvonový soubor, jehož základ tvoří starý zvon svatý Prokop farního kostela, nelze dva menší zvony uvedených tónů doporučit, jak se vyjádřil kolaudátor a bude tedy nutné ulít dva zvony nové na tónech původně požadovaných a to „c2“, „d2“. Zvon „a1“ se v Letovicích velmi dobře uplatní.“*¹²¹

Mistr zvonář Gabriel Knos se s litím zvonů přestěhoval do Žďárce u Tišnova, kde lil zvony pro některé okolní vesnice a zde 24. července za pomoci letovických brigádníků

¹¹⁷ Rozhovor s Miroslavem Kudýnkem.

¹¹⁸ Jaroslav Dobrodinský, hudebník, kampanolog narozen 14. 2. 1901 v Kunžaku u Jindřichova Hradce, zemřel 6. 9. 1973 v Pelhřimově. V letech 1940 – 1945 ze své profese sledoval rekvizice zvonů pro válečné účely.

¹¹⁹ Speciální kovové ladičky ve tvaru písmene U. Pracují na principu srovnávání jednotlivých tónů ze zvonového spektra a tónu na ladičce. Používání ladičky vyžaduje velmi citlivé analytické ucho.

¹²⁰ Srov. Kronika konventu Milosrdných bratří v Letovicích.

¹²¹ Srov. Tamtéž.

Mojmíra a Františka Pátečkových a Huberta Podsedníka ulil nový zvon „d2“ jménem svatý archanděl Rafael se stejnými nápisy jako v Letovicích. 28. srpna na svátek svatého Augustina opět za pomoci těchto brigádníků odlil v Martinicích u Velkého Meziříčí, kam se opět s litím přemístil, nový zvon svatý Jan z Boha se stejnými nápisy a výzdobou jako v Letovicích. Při superkolaudaci bylo shledáno, že oba zvony vyhovují a jsou zdařilé. „Zvon lity v Letovicích a nesoucí jméno svatého Jana z Boha byl prodán do Bohuňova a přijatým obnosem se částečně kryl náklad na materiál a opravné liti.“¹²²

Výzdobu všech těchto tří zvonů navrhla akademická umělkyně Bedřiška Znojemska z Prahy.¹²³ Abstraktní pojetí reliéfu na zvonu „d2“ vysvětluje v dopise převorovi doslova takto: „Svatého archanděla Rafaela jsem symbolizovala pouze hlavou – intelektem, toto je zdůrazněno ještě paprsky, vycházejícími z čela. Odhmotněnost pomohlo mi vyřešit křídlo ve formě vlasů. A že je Bohu nejbližší, proto vklíněná hlava do kruhu. Tři paprsky dolů – spoj s námi.“¹²⁴ Propočty tvaru zvonů provedl a šablony zapůjčil mistru Knosovi zvonař Rudolf Manoušek z Prahy. Na všech zvonech je malý znak řádu Milosrdných bratří – granátové jablko, které navrhl Hubert Podsedník¹²⁵. Celkový finanční náklad na pořízení těchto zvonů činil asi 50 000 Kčs. Lití zvonů v klášterní stodole bylo neobyčejnou událostí, o kterou byl zájem v širokém okolí. Na odlévání zvonů se podílelo mnoho občanů z Letovic a okolí.¹²⁶

Staré dubové stolice na kostelní věži, které nesly původní zvony, byly 12. července 1969 rozebrány, aby se uvolnilo místo pro nové, ocelové. Dřevěné stolice byly pro nové zvony úzké, zvláště pak, když se počítalo s napojením na automatické motorové zvonění.

¹²² Rozhovor s Mojmírem Pátečkem.

¹²³ Bedřiška Znojemska, malířka, narozena 2. června 1928 ve Znojmě. Věnuje se chrámovému umění, sakrální tvorbě a výzdobě zvonů.

¹²⁴ Srov. Kronika konventu Milosrdných bratří v Letovicích.

¹²⁵ Ing. Hubert Podsedník, starší ministrant, přítel a sekretář převora Sancta Rotta, narozen 29. 10. 1936 v Letovicích, zemřel 18. 2. 2009 v Brně. 8. 3. 1981 jej generál řádu Milosrdných bratří jmenoval čestným členem řádu.

¹²⁶ Považuji za vhodné na tomto místě uvést ty, kteří se podíleli svou prací a starostí na ulití zvonů. Jsou to především: převor letovického konventu fr. Sanctus Rott, mistr zvonař Gabriel Knos z Brna, dále pak Mojmír Páteček, Antonín Rossý, Miroslav Sūs, František Bílý, František Čermák, Antonín Podsedník, Petr Páteček, klášterní ministranti, občané z Kochova i mnoho ostatních věřících, kteří svou pomocí, ať už manuální, nebo finanční, jakkoliv přispěli k vytvoření díla, jež bude sloužit k Boží chvále a slávě.

Novou ocelovou konstrukci stolic vyrobili již 2. srpna brigádníci. Pro tuto práci byla dána k dispozici údržbářská dílna nemocnice ve dvoře. Pronajmutí údržbářské dílny předem sjednal fr. Sanctus se správou ústavu. Konstrukce byla hned při výrobě sestavována přímo před dílnou, pak rozebrána, jednotlivé díly byly natřeny základní suříkovou barvou a po dokonalém zaschnutí smontovány 9. srpna ve věži. Stejným způsobem pak byly vyhotoveny i osy, ložisková pouzdra, závěsy a hlavy k uchycení zvonů. Obruče k motorovému pohonu zhotovil pan Bohuslav Dědič z Brna, bývalý zaměstnanec zvonařské firmy Manoušek, který byl vždy velice ochotný a svými radami nápomocný při všech přípravných pracích, souvisejících se zvednutím a osazením zvonů.

*„Převor Sanctus také dohodnul s vedením nemocnice, že pro velké množství lidu, jež se očekává, bude možné světit zvony venku před klášterem.“*¹²⁷ Městský národní výbor zapůjčil k tomuto účelu tribunu, která byla postavena již 20. září na prostranství před klášterem. 26. září bylo umístěno, ve spolupráci s panem Dědičem, v západním okně věže lešení s kladkou. Dole vlevo od kostelních dveří byl zakotven ruční vrátek s lanem, vedeným přes kladku v okně. Všechno bylo připraveno pro zvedání zvonů na věž. Kostel byl slavnostně a vkusně vyzdoben. Červené látky a girlandy zelených věnců zdobily kůry, chórové i přední lavice. Také před klášterní budovou byla cesta ke kostelu vroubena zelenými věnci chvojí. Venkovní tribuna byla celá ozdobena látkou červené mučednické barvy. Nové klášterní zvony byly ozdobeny a rozestavěny na tribuně.¹²⁸ Na klášterní budově byly zavěšeny papežská a československá státní vlajka. Zveřejnění slavnosti bylo provedeno tištěnými plakáty, vylepenými v Letovicích i v okolních vesnicích. O odlévání zvonů v klášterní stodole v Letovicích informoval okresní i celostátní tisk.¹²⁹

28. září 1969 na svátek svatého Václava, patrona zdejšího konventního kostela, přivítal letovický převor fr. Sanctus Rott mnoho spolubratří a velké množství kněží i bohoslovců z blízkého i vzdáleného okolí. Ráno krátce po půl deváté přijelo do klášterního dvora auto, v němž byl brněnský biskup Karel Skoupý. Cestou z Brna s nimi jela, jako čestný doprovod, tři ozdobená osobní auta letovických občanů. Přesně

¹²⁷ Rozhovor s Miroslavem Kudýnkem.

¹²⁸ Viz příloha 11.

¹²⁹ Srov. *Nový život*, okresní noviny, 1969, r. X, č. 35, s. 3, a srov. *Naše rodina*, týdeník Československé strany lidové, 1969, č. 40, str. 3.

v 9 hodin vyšel biskup Skoupý z klášterní budovy a za zvuku fanfár letovické dechovky vystoupil se svým doprovodem na tribunu před zástupy věřících. Pak následovalo přivítání, básně družiček a ministrantů. Mimo jiné jej uvítal za farnost P. František Krchňák – letovický farář, za město předseda městského národního výboru Antonín Konopáč¹³⁰ a letovický převor fr. Sanctus Rott. Za léčebnu ředitel MUDr. Jan Hrubý.

Po uvítání se biskup odebral v průvodu do slavnostně vyzdobeného kostela, kde začal obřad svěcení. Po litaních ke všem svatým a obřadem umýváním oltáře znovu odešel ven na tribunu před klášter, kde byly vystaveny k veřejnému uctění ostatky svatého Václava a svaté Marie Goretti, které daroval biskup konventu. Ve slavnostním biskupském průvodu byly ostatky světců přeneseny do kostela před oltář. Následně je otec biskup vložil do oltářní menzy a pod jeho vztaženou rukou je letovický zedník pan Lébiš zazdil.¹³¹ Celý obřad komentoval z kazatelny generální vikář, aby všechny úkony byly pro zúčastněný lid srozumitelné. Obřad mohli velmi dobře vyslechnout i ti, co se pro velké množství již do kostela nedostali, protože prostory kostela i prostranství před klášterem byly vzájemně propojeny rozhlasovou technikou.

Ve 14 hodin vystoupil biskup na tribunu a zahájil svěcení zvonů. Za zpěvu chrámového sboru byly převezeny zvony z tribuny ke kostelnímu vchodu, odkud byly vytaženy vrátkem na věž.¹³² Zvedání zvonů sledovali se zájmem všichni účastníci slavnosti. Umíst'ování zvonů trvalo asi 2 hodiny. Několik minut po 18 hodině se rozezněla klášterní věž prvním zvoněním. Zvonem svatý Václav poprvé zahájil zvonění fr. Václav Bodiš, zvonem svatý Jan z Boha zvonil Hubert Podsedník a zvonem svatý Rafael Mojmír Páteček. Přihlížející dav lidu neskrýval svoji radost a vypukl v jásot a potlesk. Po půlhodinovém vyzvánění přidaly se ke klášterním zvonům všechny zvony farního kostela a celou další půlhodinu se nesl velebný hlas zvonů tichým podzimním večerem po celé letovické krajině. *„Lidé spočinuli v tiché modlitbě. Každý si přál, aby nám zvony již nikdy nikdo nevezal, aby stále tak krásně zvonili a volali lid k modlitbě a aby již nikdy nebyla válka, protože když běsní válka, zvony se rozbijí a duni děla.“*¹³³ O této radostné události psaly také Katolické noviny.¹³⁴

¹³⁰ Předsedou městského národního výboru byl v letech 1964 – 1976.

¹³¹ Ostatky jsou v měděné schránce asi 8x8 cm, převázané červenou páskou s pečeti.

¹³² Viz příloha 12.

¹³³ Srov. Kronika konventu Milosrdných bratří v Letovicích.

¹³⁴ Srov. *Katolické noviny*, 1969; roč. XXI, č. 42, str. 2.

Od pořízení zvonů do 17. února se zvonilo ručně, pomocí dlouhých provazů z hlavního kůru. Provazy od zvonů procházely třemi otvory ve stropě kůru za varhanami. Elektrické automatické zvonění namontoval pan Bohuslav Dědič z Brna, který má v tomto oboru bohaté zkušenosti a je současně autorem celého systému. Za vydatné pomoci letovických brigádníků nainstaloval automatické zvonění během čtyř dní.¹³⁵

Kláster v 70. letech.

Vedení nemocnice nelibě neslo časté návštěvy letovických duchovních na pokojích nemocných a všelijak jim znepríjemňovalo jejich poslání. Letovický děkan P. František Krchňák požádal pana biskupa Karla Skoupého o dovolení pro fr. Sancta Rotta, aby mohl roznášet pacientům v nemocnici svaté přijímání.¹³⁶ Poprvé podával svaté přijímání 17. května na Hod Boží Svatodušní, kdy přijímalo celkem 54 pacientů zdejší nemocnice. Opatření bezproblémově fungovalo do března 1973, kdy byl fr. Sanctus pozván do kanceláře ředitele nemocnice. Bylo mu sděleno, že vedení léčebny nelibě nese, že podává svaté přijímání pacientům. Od této chvíle začal převor Sanctus Tělo Kristovo nosit pacientům co nejméně nápadně. Chodil s malým ciboriem, které mohl u sebe ukrýt, oblečen v civilním šatě a nepoužíval již stolek se svícemi a křížem. Následující rok, přesněji 15. srpna 1974, byl fr. Sanctus předvolán na správu nemocnice, kde mu v přítomnosti hlavní sestry bylo oznámeno rozhodnutí, že nesmí nemocným nadále roznášet svaté přijímání, Katolické noviny a nesmí provádět žádnou tzv. náboženskou agitaci. Předcházející den toto oznámil ředitel nemocnice letovickému děkanovi. Zaopatřování nemocných mohlo být uskutečňováno pouze podle staré vyhlášky z roku 1956, vydané ministerstvem kultury, kde je uvedeno, že pacient musí sám o zaopatření požádat ošetřujícího lékaře, který dle své úvahy rozhodne o povolení návštěvy kněze. Jinak kněz k nemocnému nesměl přijít. Celá akce byla důsledkem zasedání Okresního výboru KSČ, kde se projednávala religiozita v letovické nemocnici.¹³⁷

¹³⁵ Srov. Kronika konventu Milosrdných bratří v Letovicích.

¹³⁶ Toto bylo dovoleno dopisem číslo 1696 z 6. května 1970.

¹³⁷ Srov. Kronika konventu Milosrdných bratří v Letovicích.

Postupné opravy západního traktu nemocnice pokračovaly i v roce 1972 a v březnu přišlo nevyhnutelné. Převor Sanctus i bratr Václav, kteří obývali pokoje ve zrušené klausuře, byli z pokojů vystěhováni a oba dostali pokoje nové.¹³⁸ Fr. převor dostal pokoj v přízemí, kde dříve byla ambulance. Bratr Václav dopadl hůře, dostal přidělen malý podkrovní pokojíček v budově prádelny. Stavebními úpravami došlo k úplnému oddělení kostela a nemocnice. Doposud se dalo projít po spojovací chodbě z nemocnice do kostela. Toho využívali bratři Sanctus a Václav. Při cestě ze svých dřívějších pokojů ve zrušené klausuře, přešli spojovací chodbu, sešli po schodišti dolů a stanuli v chodbičce před sakristií. To bylo velice pohodlné a praktické. Bratři nemuseli opustit budovu a mohli libovolně navštěvovat kostel v jakémkoli počasí.

Přestěhování bratří do nových pokojů nebylo to nejhorší. Větším problémem bylo popsání oddělení kostela a nemocnice. Dveře vedoucí ze zrušené klausury na spojovací chodbu byly zazděny. Další možný průchod z nemocnice do kostela a to dveře od kuchyně ke schodišti u sakristie byly zamčeny a bratr Sanctus dostal od nich klíč na jeden měsíc k užívání. Po měsíci byl průchod definitivně uzamčen a klíč od dveří byl zavěšen na nemocniční straně v zapečetěné krabičce pro případ požáru. Bylo nutné upravit hlavní vchodové dveře do kostela, protože nebyly uzpůsobeny k odemykání a zamykání z venku. Až do této chvíle se kostel odemykal a zamykal zevnitř.

Další jednání vedl převor o přístupu na věž kostela. Ředitelství léčebny požadovalo jmenný seznam osob, které budou chodit na věž za účelem opravy času a natahování hodin, protože na věž byl přístup pouze přes nemocnici. Toto způsobilo později problém. Po vystěhování převora Sancta z nemocnice a zakázání mu vstupu do nemocnice¹³⁹, měli přístup na věž pouze Hubert Podsedník a Antonín Portl. Oba starší ministranti a pomocníci převora byli zaměstnáni. Hubert Podsedník v Brně a Antonín Portl v továrně v Letovicích, takže bylo pro ně obtížné chodit na věž opravovat hodiny a měnit čas při přechodu z letního času na zimní a naopak, protože povolení pro vstup na věž platilo pouze od pondělí do pátku od 7 do 14 hodin. Tak se stalo, že v roce 1984, nemohla být provedena změna letního času na zimní.¹⁴⁰ Po rozladění veřejnosti a po urgencích převora na vedení nemocnice bylo omezení přístupu na věž upraveno na dobu

¹³⁸ Srov. PODSEDNÍK, Hubert a kolektiv. *250 let Milosrdných bratří v Letovicích*, str. 61.

¹³⁹ Od 1. 1. 1983 byl fr. Sanctus ve starobním důchodu.

¹⁴⁰ V noci z 29. září na 30. září 1984.

přítomnosti vrátného, to je denně od 6 hod. do 19.30 hod., včetně sobot a nedělí. Také byl seznam osob, kterým léčebna povoluje průchod na věž doplněn o další osobu.¹⁴¹

V roce 1983 získali Milosrdní bratři domek za severní zdí kláštera. Domek odkázala převorovi paní Marie Pietová,¹⁴² „za nezištnou péči v její velmi těžké nemoci.“¹⁴³

Stále se zhoršující zdravotní stav nedovoloval převorovi dále vykonávat těžkou ošetrovatelskou činnost, proto 26. října 1983 požádal vedení nemocnice o rozvázání pracovního poměru. Bylo mu vyhověno k 31. prosinci téhož roku. Vedení nemocnice ale požadovalo okamžité vyklizení pokoje, který převor obýval v nemocnici a vyklizení nemocniční půdy.¹⁴⁴ Po vystěhování do zděděného domku musel převor odevzdat všechny klíče od nemocnice, až na klíč k hlavnímu vchodu. Ten mu byl prozatím ponechán, aby mohl chodit obsluhovat hodiny. Již v září 1984 byl fr. Sanctus pozván k řediteli nemocnice a tam mu bylo oznámeno, že se s okamžitou platností vylučuje ze stravování¹⁴⁵ a ihned musí odevzdat klíč od hlavního vchodu nemocnice. Rozhodnutí bylo zdůvodněno tím, že převor zprostředkovává pacientům zpověď, svaté přijímání a na první pátky v měsíci vodí kaplana po nemocnici, aby umožnil pacientům přístup ke svátostem. Tímto byl přerušen kontakt převora fr. Sancta Rotta s řádovou nemocnicí.

Zlaté jubileum a poslední léta

Rok 1984 byl pro fr. Sancta rokem slavnostním. Oslavil zlaté jubileum řeholní profese, tedy padesát let od vstupu do řádu Milosrdných bratří. Významné výročí oslavil v sobotu 27. dubna 1985 v klášterním kostele sv. Václava. Z bezpečnostních důvodů v uzavřeném společenství. Mše svatá se zúčastnilo velké množství řeholních bratří a kněží. Za letovické občany byla přítomna schola a ministranti. Letovická veřejnost se o události dozvěděla následující neděli, kdy letovický děkan sloužil

¹⁴¹ Tou osobou byl ministran Ing. František Buš, narozen 10. 5. 1958 Letovice. Přesouvání času z letního na zimní a naopak a korigování času provádí dodnes.

¹⁴² Marie Pietová, bezdětná vdova, narozena 10. 8. 1910 zemřela 9. 3. 1980.

¹⁴³ Srov. Kronika konventu Milosrdných bratří v Letovicích.

¹⁴⁴ Na půdu byly přestěhovány věci ze zrušené klausury a kaple.

¹⁴⁵ Od nástupu do důchodu k 1. 1. 1983 se se souhlasem vedení nemocnice stravoval v léčebně.

děkovnou bohoslužbu, na které byl přečten dekret, kterým papež Jan Pavel II. uděluje jubilantovi své papežské požehnání.

Po odchodu do důchodu a vystěhování z nemocnice, sedával převor Sanctus v sakristii kostela. Hodně četl a modlil se, také se podle svých možností staral o kostel. Chůze mu již působila potíže, proto do domku chodil pouze na noc.

Ihned po sametové revoluci začal fr. Sanctus jednání s novým vedením nemocnice o podmínkách využívání nemocnice a o navrácení bratří. Od začátku roku 1990 probíhala intenzivní jednání s Jihomoravským krajem a s vedením nemocnice, která vyústila 13. března 1990 k podpisu dohody o dalším užívání objektů nemocnice Milosrdných bratří v Letovicích. Dohoda v podstatě navrácí pořádky v konventě do doby před znárodněním,¹⁴⁶ s výjimkou vlastnictví nemocnice. Tato zůstává ve vlastnictví Jihomoravského kraje.

Převor fr. Sanctus Rott vedl konvent Milosrdných bratří až do 16. června 1995, kdy byl pro svůj zdravotní stav z náročné funkce odvolán a na jeho místo byl zvolen P. Adalbert Málek.

Po předchozí hospitalizaci umírá 30. října 1997 posílen svátostmi a za velké účasti letovických občanů byl pohřben v řádové hrobce pod letovickým klášterním kostelem sv. Václava.

¹⁴⁶ Např. kaple byla navrácena původnímu účelu, přístup pacientů do kostela byl znovu umožněn, duchovní opět bez omezení navštěvují nemocné, bratři se mohou stravovat v nemocniční jídelně atd..

5. ZÁVĚR

Jisté je, že heslo, které si vybral mladý František, později bratr Sanctus, při skládání řeholních slibů: „*Zde jsem, abych konal, Bože, tvou vůli*“¹⁴⁷ naplnil měrou vrchovatou. Neustálé přesouvání a putování po konventech Milosrdných bratří v Československu až po zakotvení v konventě letovickém dávají tušit, jak neobyčejný život žil. Netroufám si říci, že by vedl konvent v dobách nejtěžších zkoušek pro řád Milosrdných bratří. V době válek a nacistické okupace řád velice trpěl. Převor Sanctus, ale vedl letovický konvent v době míru. O to zářející je pročitání kroniky konventu Milosrdných bratří v Letovicích. Kolik ústrků, drobných každodenních šarvátek o uhájení toho nejnútnejšího, až po velké a životní zápasy, zažil. Přesto ho to nezlomilo. Přesto nezatrpkal a nevyčítal Bohu: „Proč zrovna já musím tak trpět?“ Ne, takového jsem ho nikdy nepoznal. Možná unaveného, možná vysíleného, ale nikdy poraženého. Měl jsem tu čest, že jsem mohl s tímto neobyčejným člověkem prožívat svoje léta dospívání a rozhovory s ním a s dalšími spolupracovníky a ministranty, kteří se ve velkém počtu u něho scházeli, mi pomáhaly nacházet správný vztah k Bohu a k církvi. Neprošel koncentračním táborem jako někteří jeho spolubratři, neprošel vězením, ani akce K, která v roce 1950 doslova rozmetala řády a kongregace v českých zemích se jej nedotkla. Řád Milosrdných bratří totiž patřil k tak zvaným *tolerovaným řádům*.¹⁴⁸ Fr. Sanctus Rott byl jeden z těch mnoha bezejmenných bojovníků, kteří v době totality, drželi pomyslný prapor církve stále vztyčený a jako pěšáci přímo na bojišti, kde se odehrával boj mezi dobrem a zlem, mezi nenávistí a láskou, stál na straně pravdy. Jednal podle řádového hesla „*Per corpus ad animam*“¹⁴⁹ skrze tělo k duši. Staral se o nemocné a svou láskou získával nejen přátele a dobrodince, ale i duše, o které mu šlo především.

Vím, že zachovat si odstup, pokud se jedná o člověka blízkého, je obtížné, práce mi však potvrdila to, co jsem tušil. Vedení nemocnice nebylo zaujato proti Milosrdným

¹⁴⁷ Bible. *Písmo svaté Starého a Nového zákona – Ekumenický překlad*. Praha: Česká biblická společnost, 2006. ISBN 80-85810-42-5. Srov. List židům 10, 7.

¹⁴⁸ Srov. VLČEK, Vojtěch. *Persekuce mužských řádů a kongregací komunistickým režimem 1948 – 1964*, str. 78.

¹⁴⁹ Srov. JIRÁSKO, Luděk. *Církevní řády a kongregace v zemích českých*. Praha: Klášter premonstrátů na Strahově, 2011, s. 173, str. 74.

bratřím a církvi. Svědčí o tom události, kdy tehdejší ředitel nemocnice MUDr. Jan Hrubý povolil při odlévání zvonů používat nemocniční prostory a sám se zúčastnil slavnostního svěcení zvonů. Byl však pod tlakem okolí a snad ze strachu se snažil zachovat si tvář před komunistickým vedením kraje. „*Jako nestraník si musel moc dobře rozvážit každý krok, protože byl pod drobnohledem závistivců, kteří se třásli na jeho místo. Nebyl to zlý člověk, pouze se chtěl udržet ve své funkci.*“¹⁵⁰ O tom, že si oba byli vědomi svých chyb, svědčí i to, že po revoluci při oslavě svátku sv. Jana z Boha, dokázali sedět spolu u jednoho stolu.

V práci jsem nepopsal všechny činnosti, které převor Sanctus v konventě vykonal. Nezmínil jsem některé velké opravy, jako výměna oken v celém kostele, generální opravu střech s celkovou opravou fasády kostela. Vůbec jsem se nezmínil o jeho rozsáhlé korespondenci s Českou liturgickou komisí při vytváření nových českých textů liturgie hodin Hospitálského řádu sv. Jana z Boha (Milosrdných bratří), na kterých spolupracoval.

Nepovažuji téma Milosrdných bratří za vyčerpané a životní příběh fr. Sancta Rotta jen dosvědčuje, že život každého z bratří by si zasloužil podrobnější zpracování i jako memento dalším generacím.

¹⁵⁰ Rozhovor s občanem Letovic, který si nepřál zveřejnit své jméno uskutečněn 4. 2. 2014 v Letovicích.

Literatura:

Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona – Ekumenický překlad. Praha: Česká biblická společnost, 2006. ISBN 80-85810-42-5.

BOGAR, Benedikt. *Milosrdní bratři.* Praha: Milosrdní bratři, 1934, s. 342.

GRUNDA, Blahomil; ŠEVČÍKOVÁ, Jitka. *Ranhojiči, lékaři a porodní báby Blanenska, Kunštátska a Boskovicka.* Blansko: Nemocnice Blansko, 2012, s. 112, 16 barevných příloh. ISBN 978-260-0884-2.

JIRÁSKO, Luděk. *Církevní řády a kongregace v zemích českých.* Praha: Klášter premonstrátů na Strahově, 2011, s. 173. ISBN 80-85245-11-6.

PODSEDNÍK, Hubert a kolektiv. *250 let Milosrdných bratří v Letovicích.* Letovice: Konvent Milosrdných bratří, 2001, s. 94.

PODSEDNÍK, Hubert. *Milosrdní bratři Valtice – Feldsberg.* Brno: Milosrdní bratři, 2005, s. 106.

VLČEK, Vojtěch. *Persekuce mužských řádů a kongregací komunistickým režimem 1948 – 1964.* Olomouc: Matice cyrilometodějská s. r. o., 2004, s. 597. ISBN 80-7266-179-5.

Prameny:

Kronika konventu Milosrdných bratří v Letovicích.

Archiv konventu Milosrdných bratří (Letovice).

Archiv konventu Milosrdných bratří (Letovice) – osobní složky bratří.

Archiv provincie Milosrdných bratří – Brno – seznamy bratří.

Fond zrušených konventů – Praha (neuspořádaný).

Rozhovor s Mojmírem Pátečkem, nar. 1943, starším ministrantem v konventním kostele Milosrdných bratří v Letovicích uskutečněný 11. 2. 2014.

Rozhovory se Stanislavem Prudkým, nar. 1937, bývalým ministrantem v konventním kostele Milosrdných bratří v Letovicích uskutečněny 24. 11. 2013 a 30. 3. 2014.

Rozhovory s Miroslavem Kudýnkem, nar. 1943, starším ministrantem v konventním kostele Milosrdných bratří v Letovicích uskutečněny 2. 2. 2014, 16. 2. 2014 a 2. 3. 2014.

Rozhovor s P. Adalbertem Málkem, OH uskutečněný 27. ledna 2014 v Brně.

Rozhovor s občanem Letovic, který si nepřál zveřejnit své jméno uskutečněn 4. 2. 2014 v Letovicích.

Práce obsahuje 91 880 znaků = 51, 04 NS.

Přílohy

Příloha 1. Valtický konvent sv. Augustina

Foto z archivu konventu Letovice.

Příloha 2. Pražský konvent sv. Šimona a Judy

Foto z archivu konventu Letovice.

Příloha 3. Konvent Narození P. Marie Nové Město nad Metují

Foto z archivu konventu Letovice.

Příloha 4. Prostějovský konvent sv. Jana Nepomuckého

Foto z archivu konventu Letovice.

Příloha 5. Konvent Nejsvětější Trojice v Kuksu
Foto z archivu konventu Letovice.

Příloha 6. Brněnský konvent sv. Leopolda
Foto z archivu konventu Letovice.

Příloha 7. Letovický konvent sv. Václava

Foto z archivu konventu Letovice.

Příloha 8. Vizovický konvent Panny Marie, matky dobré rady

Foto z archivu konventu Letovice.

Příloha 9. Fr. Sanctus Rott skládá slavné sliby.

Foto z archivu konventu Letovice.

Příloha 10. Fr. Sanctus Rott a nemocnými.

Fr. Sanctus v tmavém obleku.

Foto z archivu konventu Letovice.

Příloha 11. Svěcení zvonů, rok 1969. Převor Sanctus vlevo, sedící P. Jan Topenčík letovický kaplan. Foto Bohumil Kocina.

Příloha 12. Vytahování zvonů na věž konventu.
Foto Bohumil Kocina.

RIADITELSTVO

učebného behu ošetrovateľského sriadeného pri štátnej nemocnici
v Bratislave

Číslo 7 2 /1937,

Vysvedčenie

František R o t t /frater Melichar/

narodená dňa 10. júna 1917 v Libomyšli

okres Hořovice zem Čechy

účastnila sa štvormesačného ústavného kurzu ošetrovateľského sriadeného
podľa § 57. vlád. nar. zo dňa 17. marca 1927. čís. 22. Sb. z. a n. pri
štátnej nemocnici v Bratislave a zvláštného kurzu pre ošetrovanie osôb,
postihnutých chorobami duševnými, očnými, pľúcnyimi a podrobila sa dňa
10. apríla 1937 s úspechom zkuške záverečnej.

V Bratislave, dňa 10. apríla 1937.

J. V. V. V. V.
zástupca ministerstva verejného zdravotníctva a
telesnej výchovy jako predseda zkušobnej komisie

B. Baranovský
S. Marky
S. H. H. H.
J. K. K.
H. H. H.
členovia zkušobnej komisie

Příloha 13. Vysvědčení z ošetrovateľského kurzu v Bratislavě.

Archiv konventu Letovice.

Masarykova
Veřejná Okresní nemocnice
ve Frýdku.
Čís.j.: 388/45

FRÝDEK, dne 30.června 1945.

Úřední potvrzení
o ošetřovatelské praxi.

Pan František R o t t, ošetřovatel, naroz.10.6.1917
v Hořovicích, přísl. tamtéž, svobodný, národnosti české, byl zaměstnán
jako ošetřovatel nemocných v Masarykově okresní veřejné nemocnici ve
Frýdku od 11. května 1942 do 31. května 1945.

Po celou tuto dobu byl zaměstnán jako ošetřovatel na
mužském chirurgickém oddělení, ponejvíce septickém. Osvědčil se jako
zaměstnanec velmi pilný, svědomitý. K nemocným choval se vždy vlídně
a k představeným uctivě. Běžné ošetřovatelské výkony vykonával samostatně.
Ukázal se vždy důvěryhodným, nikdy neporusil lékařské tajemství.
Ochotně pomáhal vsude, kde toho bylo třeba, zejména za rusných dob
převratových, kdy nemocnice byla přeplněna raněnými ruskými vojáky a
civilisty.

Pro tyto jeho vlastnosti a schopnosti můžeme jej
vše na jeho příští ošetřovatelské působistě

Ředitel nemocnice :
nečitelný podpis *M.N.*

Kulaté razítko :
Masarykova veřejná
okresní nemocnice
ve Frýdku .

Vedoucí lékař oddělení:
Nečitelný podpis *M.N.*

ento souhlasí doslovně s prvopisem —
ým opisem — o 1 ar *okresní* patřícím
kolikem za *7* Kčs.

Soudní kancelář okresního soudu v Mikulově,
dne *11/6* 1945

P. P. P.
11/6

Příloha 14. Potvrzení ošetřovatelské praxe. Frýdek.

Archiv konventu Letovice.

PROVINCIALÁT HOSPITÁLSKÉHO ŘÁDU MILOSRDNÝCH BRATŘÍ V PRAZE I-847.

Č. 387 / 1951.

V Praze, dne 12. července 1951.

Veledůstojnému Otcu převoru

P. Sanctusu Rottovi!

V poradě vld. OO. Definitorů byl Jste ustanoven převorem v našem hospitálním konventě v Letovicích. Svým dopisem ze dne 15. června 1951 náš nejd. generální převor Rev. ^{mis.} Ep h r a e m B l a n d e a u Vaše jmenování potvrdil a udělil Vám plnomoc vésti a spravovati hore jmenovaný konvent dle předpisů našich řádových stanov. Přeji Vám tedy hojného zdraví, zdatu a síly, byste mohl svůj nový úřad ke cti a slávě Boží, ku blahu našeho řádu, našich spolu-bratří a nám svěřených nemocných náležitě vykonávati. Bůh nebeský Vám žehnej i Vaší řádové rodině a nemocným.!

Se srdečným pozdravem Vám i celému vlt. konventu, do ochrany naší milé Matičky P. Marie a našeho zakladatele sv. Jana z Boha Vás všechny doporučuje v Kristu oddaný

Fr. Petrominus Kálek
.....
provinční vikář.

Příloha 15. Jmenování převorem v Letovicích.

Archiv konventu Letovice.

Příloha 16. Převor fr. Sanctus Rott v roce 1985.
Foto z archivu konventu Letovice. Autor neznámý.

Příloha 17. Převor Sanctus Rott v roce 1997 před svatostánkem klášterního kostela.
Foto z archivu konventu Letovice. Autor Bohumil Kocina.

Zakladatel řádu Milosrdných bratří sv. Jan z Boha.